

OPINIA națională

Revista săptămânală de Informație, opinie și Idei de larg interes național, editată de FUNDAȚIA "ROMÂNIA DE MĂINE"

STATUL ROMÂN, stat național unitar

Prof. univ.dr. ION SCURTU

O coordonată fundamentală a istoriei poporului român este lupta, îndelungată și tenace, pentru făurirea statului său național unitar. Este cunoscut faptul că la începutul istoriei medievale, românii - ca și alte popoare europene - s-au organizat în mai multe formațiuni statale, între care a existat o strânsă interdependență. Ocuparea unor teritorii românești de către puteri străine - Transilvania de Regatul maghiar, Dobrogea de Imperiul otoman, Bucovina de Imperiul habsburgic, Basarabia de Imperiul țarist - a frânat procesul obiectiv de unificare, dar istoricește nu l-a putut împiedica. Puterile anexioniste au căutat să-și asigure dominația prin diferite măsuri politico-administrative, între care și colonizarea unor populații străine (unguri, sași, șvabi, evrei, ruși, austrieci, ucrainieni) cărora li s-au asigurat anumite privilegii cu intenția vădită de a modifica structura demografică a acestor teritorii românești. Această acțiune nu a reușit, românii dovedind o vitalitate impre-

sionantă, apărându-și cu tenacitate pământul strămoșesc și unitatea lor națională.

Unirea Țărilor Române sub conducerea lui Mihai Viteazul, în anul 1600, deși a fost de scurtă durată, a luminat calea de evoluție a românilor în secolele următoare, ajungându-se la unirea Moldovei cu Muntenia în 1859, a Dobrogei cu România în 1878, a Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu patria mamă în anul 1918. Acest an a marcat încheierea procesului de formare a statului național unitar, realizându-se astfel cel mai scump ideal al poporului român.

Generozitatea și toleranța românilor s-au evidențiat în atitudinea față de minorități odată cu înfăptuirea Marii Uniri. Semnificative sunt cuvintele rostite de Luliu Maniu la 1 Decembrie 1918: "Noi nu voim să devenim din oprimați oprimatori, din asupriți asupritori. Noi voim să întronăm pe aceste plaiuri libertatea tuturor neamurilor și a tuturor cetățenilor (...). Noi nu vrem să verse nimenea

lacrimile pe care le-am vărsat noi atâtea veacuri și nu voim să sugem puterea nimănui, așa cum a fost supț a noastră veacuri de-a rândul".

Asupritorii de odinioară au căutat să dea o interpretare tendențioasă Rezoluției de la Alba Iulia. Având în vedere aserțiunile unor fruntași ai Partidului Maghiar, Luliu Maniu ținea să precizeze într-o conferință din 1924: "Adunarea Națională n-a hotărât autonomia națională pentru minorități și n-a înțeles să le-o acorde. Din contra a hotărât în mod conștient și expres, că nu li se poate acorda și că prin urmare nu li se poate pune în vedere o autonomie națională".

(Continuare în pag. 6)

AGRICULTURA - ȘANSA REVIGORĂRII ECONOMICE

- Convorbire cu acad. prof. DAVID DAVIDESCU -

- Stimate domnule profesor, nu vă ascund că vin și mă adresez dumneavoastră cu un sentiment de adâncă amărăciune.

- Ce s-a întâmplat?
- Nu cu mult timp în urmă am participat, ca ziarist, la semnarea Protocolului de colaborare pe linia agriculturii și industriei alimentare, între România și Cehia. Festivitatea, dacă-i pot spune astfel, a avut loc la București, la Ministerul Agriculturii, prilej cu care dl. Joseph Lux, viceprim-ministru și ministrul agriculturii din Republica Cehă, a declarat următoarele: "30 la sută din comerțul total dintre România și Cehia înglobează produse agro-alimentare și eu nu pot decât să mă bucur că în perioada 1991-1992 exporturile noastre agricole în

România au crescut de zece ori". Așadar, din exportatori tradiționali noi am ajuns importatori de produse agricole. Și de unde?

- Dintr-o zonă care nu are pământul nostru și care este cunoscută, de zeci de ani, ca o potențială piață de desfacere pentru produsele agricole românești.

- Exact. Cum s-a putut ajunge la această situație, îndrăznesc să-i zic umiltoare pentru România, și prin ce miraculoase reforme putem să ajungem măcar la ceea ce am fost înaintea, dacă nu la mai mult?

- Eu am fost de curând în Cehia și am văzut că ei stau bine cu industria alimentară. Pentru că - rețineți! - în Cehia nu s-a schimbat structura unităților agricole. Și la ei există intenția de privatizare, dar nu rapi-

adolescenței și intrarea în perioada de adult tânăr.

Obiectivul principal al acestui editorial este combaterea acestui punct de vedere care contrazice caracterul dinamic al ontogenezei omului. Un rol decisiv îl are în primul rând integritatea cerebrală, care permite înregistrarea, depozitarea și interconexiunea informațiilor. Personalitatea omului este în continuă mișcare sub influența condițiilor și factorilor de mediu în primul rând social. Acest fel de a înțelege uimitoarea variabilitate și capacitate a personalității impune educația ca pe un proces continuu. Este explicabil locul de prim plan ce-l ocupă în epoca contemporană obligația organizării de instituții dintre cele mai diferite forme, de la universitățile populare la cercurile de studii, cluburi, conferințe, și enumerarea lor ar putea continua, constituind, de fapt, obiectul unei expunerii consacrate acestui domeniu.

Cartea, presa, radioul și TV constituie tot atâtea exemple de vehiculare a educației permanente. S-ar putea aprecia, fără a greși, că nivelul de civilizație și cultură al unei comunități umane se poate evalua și prin măsura în care se exercită prin aceste numeroase canale de educație permanentă.

MIHAI VITEAZUL
o mare
personalitate
europeană
În pagina 5:
un articol de
Augustin Deac

INCEPUT DE AN UNIVERSITAR LA "SPIRU HARET" COLEGIILE PEDAGOGICE ȘI OPȚIUNEA DIDACTICĂ A VIITORULUI

Prof.dr. NICOLAE RADU,
prorector al Universității "Spiru Haret"

Pentru a înțelege deplin cum stau lucrurile cu Colegiile pedagogice trebuie să o luăm mai de departe și anume chiar de la condițiile în care își duc activitatea. Începem prin a spune că societățile tranziente, de tipul celor în care trăim și noi, sunt profund și "natural" contradictorii. În economie, unele sectoare (construcțiile, de pildă) nici nu au intrat încă în epoca industrială deplin, iar altele produc numeroase și softuri, deci se află pe picul evoluțiilor teh-

nologice ale secolului nostru. Iar dacă punem la socoteală și agricultura, "coada" unei astfel de societăți trebuie căutată undeva în urmă, departe, în societățile preindustriale, iar "capul" îl vedem înaintând încet și sigur (chiar dacă cu multe ocolișuri) spre epoca informatizării. Muncitorul de bază este însă absolventul școlii profesionale și faptul acesta este fundamental, chiar dacă viitorul aparține muncitorului intelectual.

(Continuare în pag. 4)

În pagina 2:

● Cronică Fundației "România de Măine"
**TREPTÉ ALE ASCENSIUNII
CALITATIVE**

● Rubrica "Mult e dulce și frumoasă..." (9)
de acad. Ion Coteanu

În pagina 3:

● **MANAGEMENTUL CA
ȘTIINȚĂ**
de prof. univ. Emil Mihuleac

dă, iar accentul este pus pe întărirea exploatațiilor agricole, nu pe diseminarea proprietății. Ei au pornit de la un principiu superior, anume că o exploatație, ca să fie economică, trebuie să nu coboare sub 15-20 ha. pentru culturile de câmp și sub 8-10 ha. pentru culturile horticoale. De aceea, când se va trece la privatizare, ea se va face pe exploatații agricole care să fie economice. Ca atare, nu va exista dispersia parcelară de la noi. Așa se face că ei au un surplus de produse animaliere industrializate, la prețuri convenabile, ceea ce determină ca piața să fie în genere abundentă. Și, comparativ cu noi, mai au ceva în plus: o tehnică de prezentare a produselor care-i face egali cu unele piețe occidentale. Motiv pentru care unii vienezi, de pildă, veneau să se aprovizioneze la Bratislava (asemănătoare ca piață alimentară cu orașele Cehiei).

- Așadar, ei întâi au gândit privatizarea și apoi au pus-o în practică; dar chiar dacă la noi s-a procedat uneori invers, cum se face că până și unitățile de industrie alimentară, cu capital preponderent de stat, se resimt sub raportul competitivității?

- Nu toate, pentru că și noi avem unități competitive de industrie alimentară. Astfel stau lucrurile, de pildă, cu marile abatoare de la Tr. Severin, Slobozia, Fetești, Constanța, care sunt profilate pentru export și sunt competitive atât sub raportul condițiilor igienico-sanitare, cât și al celor de prezentare a produselor.

■ Mihai IORDĂNESCU
(Continuare în pag. 6)

COLEGIILE REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și relansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bărlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman
- Prof. dr. Petre Mălcomeț
- Prof. dr. Gheorghe Răboacă

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Șimionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac
- Prof. dr. Ion Popescu-Argeșel

Colegiul pentru problemele culturii și artei:

- Acad. Eugen Simion
- Radu Beligan
- Grigore Vieru
- Paul Everac
- Dinu Săraru
- Prof. dr. Ion Dodu Bălan
- Prof. dr. doc. Alexandru Piru
- Prof. dr. Victor Giuleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Tănase

Colegiul pentru ideea națională și socială în România:

- Prof. dr. Aurelian Bondrea
- Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
- Prof. dr. Ioan Scurtu
- Adrian Păunescu
- Prof. dr. Ion Rebedeu

- Prof. dr. Ion Popescu
 - Prof. dr. Gheorghe Cazan
 - Prof. dr. Ion Tudosescu
 - Prof. dr. Tiberiu Nicola
 - Prof. dr. Virgil Constantinescu
- Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:

- Valentin Lipatti
- Prof. dr. Florea Dudiță
- Prof. dr. Mircea Nicolaescu
- Prof. dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof. dr. Ion Zară
- Prof. dr. Constantin Mecu
- Prof. dr. Marin Nedelea
- Prof. dr. Constantin Vlad

Colegiul pentru problemele sănătății și protecției sociale:

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu - membru de onoare al Academiei Române

- Prof. dr. doc. Iulian Mincu
- Prof. dr. doc. Victor Ciobanu
- Prof. dr. Caius Traian Dragomir
- Prof. dr. Andrei Fircă
- Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof. dr. Ștefan Costea
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democrației:

- Acad. Valentin Georgescu
- Acad. Ion Filipescu
- Prof. dr. Vasile Gionea
- Prof. dr. Antonie Iorgovan
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Prof. dr. Andrei Popescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Merfea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

MULT E DULCE ȘI FRUMOASĂ... (9)

Nici un...chior de la holding la bugetul statului!

Acad.
ION COTEANU

N-aș putea pretinde că n-am intenția să mă cert cu cei care dau limba română peste cap ori o iau, conștient sau nu, peste picior, deși mă tem să nu-nfurii pe acei ziaristi foarte puțin atenți față de exprimarea simplă și clară. De ce le-o plăcea unora dintre cei din urmă, de ex., au debutat convorbirile și nu au început? De ce, în loc de reluarea tratatelor, scriu redemarea tratatelor, de ce "să se contureze în opinia cuiva o perspectivă", dacă, cel puțin aici, în opinia nu mai are cum să însemne "după părerea cuiva", ci în mintea sau în concepția cuiva? De ce, în fine, încheierea unor negocieri să devină finalizarea unor negocieri? Să fie oare mai bun lentore pentru încetineală? Și ce-o mai fi "jocul de-a promisiunile neonorate"? Să fie posibil și unul de-a promisiunile onorate?

Într-un articol despre niște profitori nu prea cinstite, citim că la bugetul statului n-a ajuns din ele nici un chior. Păi, cum s-ajungă, stimabile, un chior la buget? Poate doar dacă "în opinia dumnea-

voastră vizavi de derularea, de finalizarea și mai ales de alertarea de facto - cum ziceți așa de frumoos! - a găzii financiare, chiorul nostru e ban, nu mai e "para" chioară. Paraua, săracă, știți de ce era chioară? Fiindcă odinioară cele mai ieftine monede aveau o gaură la mijloc, un "ochi", de le-nșirau unii pe sfoară. Știu că, în glumă, între prieteni, se mai zice "n-am nici un chior", dar nu... vizavi de buget!

În articolul cu "chiorul" la bugetul statului a mai fost ceva, o vorbă get-beget americano-englezească, holding. Articolul e plin de holdinguri. După chip și-nfățisare, holding trebuie să fie la origine un adjectiv. Așa a și fost la început în englezește, în holding company. Nu fac din asta nici o vină autorului, chestiunea fiind complicată.

Compania holding este asociația unor persoane fizice sau fizice și juridice deținătoare de acțiuni de la diverse întreprinderi, cu ajutorul cărora conduc întreprinderile ale căror acțiuni se află - fie și parțial - în posesia membrilor companiei. Prin ele se urmăresc trei lucruri esențiale: exercițiul financiar al întreprinderilor componente, organizarea tehnicii și sistemului lor concret de producție, și - al treilea - rezultatele

CRONICA FUNDAȚIEI "ROMÂNIA DE MÂINE" TREPTE ALE ASCENSIUNII CALITATIVE

Luni, 11 octombrie 1993, a avut loc ședința comună a Consiliului de conducere al Fundației "România de Măine" și a Senatului Universității "Spiru Haret", consacrată perfecționării calitative a întregii activități în noul an universitar. În acest scop, ca un preambul la punctul I al ordinii de zi, intitulat "Probleme organizatorice", domnul profesor doctor Aurelian BONDREA, președintele Fundației "România de Măine", a evidențiat necesitatea implicării mai profunde a conducerii Fundației "România de Măine", instituție social-umanistă, de învățământ, știință și cultură, în eforturile de optimizare a Universității "Spiru Haret", ca principalul nucleu de activitate al Fundației și ca structură educațională în care se pregătesc, sub conducerea unui corp universitar de înaltă competență, circa 15 mii de studenți, în București și în alte centre din țară. Mai întâi, s-a propus alegerea în funcțiile de vicepreședinți ai Fundației a domnilor: prof. dr. Adam Popescu, membru fondator al Fundației, președinte al Filialei Vâlcea și prorector al Universității "Spiru Haret"; prof. dr. Augustin Gârbea, membru fondator al Fundației și președinte al Comisiei de Cenzori a Fundației. S-a propus, de asemenea, ca ceilalți vicepreședinți ai Fundației, care au în atribuții și

probleme de învățământ, să îndeplinească și funcția de prorector al Universității "Spiru Haret", iar primul-vicepreședinte, prof. dr. Ion Rebedeu, să fie și prim-viceprorector al Universității "Spiru Haret". Vicepreședinții care devin și prorectori vor avea ca atribuții probleme privind legătura dintre Fundație și Universitate, astfel încât aceasta să se afirme din ce în ce mai mult ca una dintre cele mai moderne și mai prestigioase instituții de învățământ superior din România. În context, domnul profesor doctor Aurelian Bondrea a subliniat că acesta este un obiectiv strategic al activității Fundației "România de Măine", în condițiile când atât universitățile de stat, cât și cele particulare, sunt antrenate într-o evoluție continuă.

Pe baza importanței dobândite în societate de problemele conducerii, administrării și gestiunii eficiente economico-sociale, s-a propus constituirea Consiliului de Știință a Managementului și alegerea în funcția de președinte a domnului prof. dr. Emil Mihuleac, președintele Secției de Management a Academiei Române, președinte al Filialei Vălenii de Munte a Fundației și prorector al Universității "Spiru Haret". Pentru a intra în componența acestui Consiliu, au fost propuși prof. dr. Mihai Dumitrescu, prof. dr. Constantin Vlad, prof. dr. Corneliu Rusu, prof. dr. Vasile Stănescu, prof. dr. Ion Petrescu, prof. dr. Gheorghe Cojocaru, conf. dr. Haralambie Ene, lector univ. Liliana Ionescu. În funcția de președinte al Comisiei de Cenzori a Fundației s-a propus să fie ales domnul Constantin Popescu, membru fondator al Fundației, și eliberarea din această funcție a domnului Augustin Gârbea, ca urmare a alegerii sale în funcția de vicepreședinte al Fundației.

În cadrul ședinței comune a Consiliului de conducere al Fundației și a Senatului Universității "Spiru Haret" s-au mai propus următoarele:

- Înființarea Direcției Economico-Financiare și Tehnico-Administrative a Fundației, precum și alegerea în funcția de director general a domnului Augustin Gârbea, vicepreședinte al Fundației;
- Alegerea domnului profesor dr.

docent Victor Ciobanu în funcția de prorector al Universității "Spiru Haret", cu probleme de medicină;

- Alegerea în funcția de decan al Facultății de Drept a domnului profesor doctor Antonie Iorgovan și eliberarea din această funcție a domnului profesor dr. Adam Popescu, ca urmare a alegerii sale în funcția de vicepreședinte al Fundației;

- Alegerea următorilor șefi de catedre: prof. dr. Ion Tudosescu, șeful Catedrei de Filosofie; prof. dr. doc. Victor Ciobanu, șeful Catedrei de Medicină; prof. dr. Ion Popescu, șeful Catedrei de Sociologie; prof. dr. Gheorghe Diaconescu, șeful Catedrei de Drept; prof. dr. Titus Georgescu, șeful Catedrei de Istorie.

Avându-se în vedere preocupările pentru elaborarea și publicarea unor studii socio-economice privind reforma în România, pentru a se asigura stimularea și coordonarea competentă a acestui proces, s-a propus înființarea Institutului de Studii Socio-Economice pentru Relansarea Economică și Social-Culturală a României. Acest institut va debuta cu publicarea unui studiu al domnului academician Anghel Rugină, care este pregătit pentru tipar, și-și va continua activitatea prin publicarea unor asemenea lucrări, elaborate de profesori și cercetători ai Fundației și Universității, precum și de alți specialiști de frunte.

Supuse succesiv la vot, toate aceste propuneri au fost aprobate. Cei aleși în funcțiile amintite au mulțumit pentru încrederea acordată și s-au angajat să-și consacre capacitatea organizatorică, didactică și științifică, perfecționării continue a întregii activități desfășurate în cadrul Fundației "România de Măine" și al Universității "Spiru Haret".

În acest spirit, la punctul doi al ordinii de zi, s-au formulat și s-au dezbătut diverse modalități de amplificare și de perfecționare a acestei activități, concepută ca un proces continuu și unitar, supus exigențelor de calitate.

■ M.I.

IMPORTANT!

Începând cu numărul următor, revista noastră va publica:

Programele analitice ale disciplinelor din planurile de învățământ ale facultăților Universității "Spiru Haret", precum și bibliografiile selective.

Cu voie bună, cu revista "Opinia Națională" în mână, astfel au așteptat studenții deschiderea Adunării inaugurale a noului an universitar.

MANAGEMENTUL CA ȘTIINȚĂ

Prof. univ. dr. EMIL MIHULEAC,
președintele Consiliului de Știință a Manage-
mentului de la Fundația "România de Măine"

Despre management s-a scris suficient de mult în România și înainte, dar mai ales după Revoluția din decembrie 1989, când pe lângă publicații - cărți, reviste, studii, cursuri de tot felul etc. - s-au înființat nu numai catedre și facultăți, ci chiar academii de management.

La prima vedere, totul pare firesc și este bine că-i așa; în diversitate se decantează calitatea, se proliferază inițiativa, inventivitatea și imaginația creatoare. Dar în majoritatea situațiilor managementul este tratat simplu, ca activitate umană obișnuită, la care se pricepe toți, așa cum era orientarea în urmă cu două - trei decenii în documentarea atunci existentă. În loc însă de progres s-a rămas la același stadiu, poate și din dorința celor care conduceau atunci destinele noastre.

Se știe, la noi managementul a ajuns pe cele două căi: cea a pragmatismului american și a fayolismului francez, ambele promovând o abordare practicistă. Numai în ultimii ani s-a desprins viziunea profesionalistă, în care managementul este considerat ca profesiune, iar managerul un profesionist. Încercările de a fundamenta științific o asemenea orientare sunt singulare și nu tocmai reușite.

Managerul profesionist trebuie să fie un specialist, pregătit - ca marea majoritate a specialiștilor - în învățământul superior, așa cum se procedează nu numai în Europa, ci în toată lumea. Dovadă că este așa și numărul mare de cereri ale studenților, care în învățământul oferit de stat, n-au întâlnit oferta așteptată.

Într-adevăr, învățământul superior de stat n-a încercat nici într-un fel să vină în întâmpinarea acestei imense solicitări și de aici numărul mare de instituții din învățământul particular, cu forme și structuri extrem de variate. Dar, diversitatea în învățământ n-a fost și nu poate fi totdeauna benefică; a lipsit și înainte și lipsește și astăzi o orientare metodologică și în învățământ și în cercetarea științifică privind managementul.

Pentru ca managementul să se constituie într-o profesiune, iar ca managerul să devină specialist în acest domeniu, el trebuie să învețe acest management într-o facultate de un profil special, deci managementul să fie tratat ca o disciplină de

învățământ, dacă nu o știință - așa cum de fapt este socotit în lumea întreagă - cuprinsă într-un plan de învățământ adecvat profilului și în programe analitice. Or, ceea ce-i lipsește managementului în prezent în România este tocmai un statut oficial de știință.

Sunt extrem de puțini autorii care au susținut prin activitate științifică, studii și lucrări managementul ca știință, care să se predea în învățământul superior cu rigoarea academică ce i se cuvine, încât absolventul Facultății de Management să devină specialist în acest domeniu, astăzi atât de important și căutat.

În management, în primul rând, și de aici peste tot apoi trebuie să pătrundă managementul calității, prezent în toate programele din țările dezvoltate, în centru aflându-se știința managerială cu ramurile sale și științele care o sprijină și cu care cooperează foarte strâns. Deci, nu orice management, ci știința managementului, cu metodele, tehnicile, mijloacele și instrumentele de conducere, cu metodologia și tehnologia ce-i sunt proprii, clarificate de teoria managerială.

Apoi, managementul ca știință are un vast domeniu de cercetare, în care foarte puțini cercetători au considerat managementul din acest punct de vedere. S-au obținut rezultate evidente privind managementul microeconomic, dar nu și macroeconomic, mai puțin privind cel tehnologic și aproape deloc în managementul administrativ, guvernamental, parlamentar, al resurselor umane, protecției mediului, etc.

Există la Academia Română o Comisie de management care a strâns în juru-i un grup de specialiști, este drept puțini, dar care nu este sprijinită de cei îndrituiți în acest scop. Este, totodată, îmbucurător că de anul trecut la multe ministere s-au înființat direcții generale, direcții etc. de management, dar cei care lucrează acolo nu sunt cunoscuți ca specialiști în domeniu, nu li se pretinde o pregătire specială și nici nu se manifestă un interes deosebit în acest sens.

Sper că nu greșesc dacă spun că succesele pe care le dorim cu toții în înnoirea și progresul societății, azi, depind într-o mare măsură de modul în care ne vom însuși și aplica știința managerială.

Acționarea în această direcție reprezintă, deci, o îndatorire de reală responsabilitate.

Cu prilejul Congresului spiritualității românești, a fost sărbătorită și stațiunea balneară Herculane, de la a cărei primă atestare documentară s-au împlinit 1040 de ani. În fotografie, noua configurație urbanistică a milenarei localități, aleasă pentru a găzdui primul Congres al spiritualității românești.

ACTUALITATEA UNEI PREVIZIUNI DE ACUM 25 DE ANI PREȚUL EXORBITANT AL DISCONTINUITĂȚII

După o mutație contrazicând ordinea firii, precum un cataclism, întreaga existență afectată se realcătuiește într-un spațiu al grotescului tragic. Fenomenul ca atare a putut fi studiat pe urmele unor cutremure devastatoare sau, și mai bine, în insulele unde s-a experimentat bomba atomică. Firul vieții continuă, dar în forme regresive, bizare și îndeosebi subpământene unde, în cazul exploziilor atomice, viața se retrage și încearcă o readaptare la mediu. Timp în care, formele afectate coexistă fantastic, într-o lume halucinantă a cărei caracteristică este lipsa de noimă într-o aparentă continuitate. La prima vedere mediul pare același, cu aceleași viețuitoare ca și înainte, cu plantele și insectele binecunoscute, cu procesele chimice dintotdeauna. Și totuși, floarea nu mai e floare, insecta, insectă și pasărea, pasăre. O mutație biologică fenomenală, contrazicând ordinea firii, cu evoluția acesteia de la simplu la complex, de la inferior la superior, a blocat parcă întreg acel spațiu interior, menit să selecteze, spre a fi adoptate sau respinse, experimente naturale de foarte lungă durată.

Un asemenea tablou halucinant aduce mult cu starea de astăzi a României, unde cinstea nu mai e cinste, munca, muncă, credința, credință, solidaritatea, solidaritate. Forme de gândire și de organizare ieșite din uz sunt regresate cu cel puțin jumătate de secol, iar prin aceste imense falii năvălește un noroi geologic în fața căruia orice normă devine superfluă. Criminalitatea și corupția, pe de o parte, demagogia și disprețul față de idealul național, pe de alta, se regăsesc într-o acerbă ostilitate față de orice impuls pentru ieșirea din criză. Față de însumarea firească a valorilor dintotdeauna, principiu fără de care orice societate este sortită pieirii.

Despre toate acestea mi-am reamintit când am revedit (cum fac succesiv cu marile cărți ce-mi sunt apropiate) la lectura cărții de referință ANUL 2000 (subintitulată "Biblia următorilor 30 de ani"). Este o lucrare fundamentală de viitorologie, editată în urmă cu peste un sfert de secol și aparținând unor celebriități, Herman Kahn și Anthony J.

Wiener, cu concursul membrilor Institutului Hudson. Lucrarea se dorește a fi nu o încercare de profetie, ci un efort de a schița, în linii generale, dar esențializate, câteva variante de "viitor posibil", cu accent pe obiective specifice de politică economică și socială. Cât anume din previziunile formulate acum peste 25 de ani au apucat să se adevărească? Și de ce unele au intrat pe panta regresivității? Întrebările ni se impun cu atât mai mult când știm că în această lucrare reprezentativă, România este frecvent amintită, luată ca spațiu de analiză și ca punct de referință mai frecvent decât oricare altă țară din blocul socialist (cu excepția fostei U.R.S.S. și a Chinei). Și nu ca un spațiu contradictoriu, cum a început să fie privită de prin anii '80, ci ca un univers complex, cu un autentic potențial creator, în care tocmai de aceea raportul firesc dintre continuitate și schimbare, apreciat în lucrare ca definitiv pentru evoluția pozitivă a lumii, atinge deseori parametrii optimi. Așa se face că în capitolul al III-lea (Câteva proiecții economice "fără surpriză". Un scenariu cantitativ), plasată într-un tablou cu principalele 28 de țări ale lumii, României i se prevede o evoluție dintre cele mai spectaculoase: în privința numărului de ani necesari pentru a atinge nivelul S.U.A. ca P.N.B. (produs național brut) pe cap de locuitor, României i se atribuie 38 de ani, la cei 757 de dolari americani deținuți în anul 1965 pe cap de locuitor, în raport cu cei 3600 de dolari existenți la acea dată în Statele Unite. Un număr de ani mult mai mic decât în cazul Noii Zeelande (42 ani) care pornea în această competiție de la cei 1932 de dolari pe cap de locuitor; al Argentinei (69 ani și 492 de dolari pe cap de locuitor); al Braziliei (130 de ani și 280 de dolari); al Mexicului (162 ani și 455 de dolari), dar și al Australiei (dacă avem în vedere că ea avea nevoie de 25 de ani, deși deținea 2009 dolari pe cap de locuitor) sau chiar al Franței și Regatului Unit (cu 1924 și, respectiv, 1804 de dolari pe cap de locuitor, dar cu răstimpul amintit, apreciat la 18 și, respectiv, 19 ani). Așadar, ritmul de dezvoltare economică a României era perce-

put atunci și prevăzut cu mult mai intens decât al altor țări, nu dintre cele puțin importante și cine analizează atent aceste estimări, efectuate pe parcursul a peste 500 de pagini, își dă seama că demersul probabilistic era străin de orice rațiuni conjuncturale.

Un argument în acest sens este și unitatea și continuitatea aprecierilor probabilistice formulate asupra României din mai multe perspective. Iată, de pildă, creșterea demografică, văzută până în anul 2020 la "19 țări concurente", cum apreciază lucrarea a fi Brazilia, Polonia, Argentina, România, Columbia, Germania de Est, Cehoslovacia, Australia, Suedia, Israel ș.a. Populația României era apreciată atunci că va atinge 24,6 milioane de locuitori în anul 2000, urmând ca în anul 2020 să se ridice la 28 de milioane, un ritm de creștere superior celui al Suediei, Cehoslovaciei, Germaniei de Est și altor țări. Iar asemenea exemple ar putea fi aduse și din alte capitole ale lucrării, inclusiv din cele în care se anticipează câteva scenarii extrem de interesante cu privire la agresiunile informaționale și chiar armate (sic) ale fostei URSS (părți din aceste scenarii, elaborate în urmă cu peste un sfert de secol, se aseamănă surprinzător cu cele avansate în prezent pentru evenimentele din decembrie 1989). Autorii lucrării cred în posibilitatea acestor anticipații, cu excepția cazurilor accidentale, adică a acelor virtualități survenite sub imperiul unor cataclisme, din pricina cărora evoluția colectivităților astfel afectate reintră foarte greu sau niciodată în normal.

Se pare că această ultimă concluzie este partea forte a cărții amintite. În orice caz, situația actuală a României abia de aici înainte este confirmată integral. Distrugerea deliberată a mult din ceea ce s-a realizat în ultimele decenii (vezi situația fostelor CAP-uri, a unor întregi ramuri industriale etc., etc.) rupe raportul organic dintre continuitate și schimbare, asociindu-i mai degrabă unui cataclism decât unei revoluții, așadar unei aberații pentru corectarea căreia în ordine cosmică e nevoie de un timp astronomic, iar în ordine morală de suferințe și de eforturi fără număr.

■ Mihai IORDĂNESCU

Izvorul lui Hercule care de peste un mileniu, curgând și tătăduind, îndreptățește numele celebrei localități.

ÎNCEPUT DE AN UNIVERSITAR LA "SPIRU HARET"

COLEGIILE PEDAGOGICE ȘI OPTIUNEA DIDACTICĂ A VIITORULUI

(Continuare din pag. 1)

De ce ar sta lucrurile altfel în învățământ? În cel primar de pildă. Avem școli primare în care învățarea se mai face ca pe vremea lui Creangă, sau aproape (ca să nu mai vorbim de clădiri ai căror pereți nu suportă nici măcar instalațiile electrice necesare până și celei mai elementare modernizări) și avem școli moderne, în care se lucrează pornind de la teoria obiectivelor așa cum s-au constituit ele la confluența unor mari curente psihologice, prefigurate de personalități ca L.S. Vigotski, J. Piaget, B.F. Skinner, R. Glaser etc., ca să nu mai punem la socoteală marile prefaceri ce se petrec în teoria alcătuirii programelor și manualelor sub influența lui Gagné, Bloom și a altora. Dar și în cazul școlii, "muncitorul" de bază (și în cazul acesta faptul rămâne fundamental) este echivalentul celui din industrie-învățătorul. Și lucrurile vor rămâne astfel pentru încă o lungă perioadă de timp. Dar viitorul aparține și aici altei categorii de "muncitor", unui "muncitor intelectual" cu o pregătire mai largă-institutorul. Iată de ce, afirmând că școlile normale sunt necesare, că și ele sunt presate să se modernizeze, că au în față încă un viitor care le permite să devină tot mai adaptate noilor cerințe ale școlii moderne, credem, totuși, că opțiunea didactică a viitorului este alta. Pentru apariția institutorului pledează modernizarea alertă a învățământului contemporan, reformele repetate necesare pentru a atinge acel stadiu didactic despre care Glaser zicea că se va caracteriza prin ridicarea elevului obișnuit (a "masei") la nivelul pe care îl atingeau altădată doar elitele, iar Lamar Alexander că ne aflăm în fața unei revoluții didactice care va produce schimbări similare celor apărute când s-a făcut trecerea de la poșta cu cai la telegraf. Nu avem încotro, istoria ne mână din urmă, saltul didactic cerut reprezintă chiar condiția esențială a epocii informatizării spre care ne îndreptăm. O epocă - atenție! - care a renunțat la vechiul criteriu de apreciere a dezvoltării societății ca fiind industria grea, cu pivotul ei... în favoarea altuia: capacitatea de a inova la nivelul tehnicii de vârf. Neînțelegerea acestui fapt, permanentizarea unei concepții depășite de timp, reprezentată chiar cauza majoră a "prăbușirii" Răsăritului. Și-atenție iarăși! - noul criteriu face din om centrul dezvoltării, esența ei, dincolo de orice opțiune politică. Nu putem construi epoca informatizată cu oamenii vechii epoci (o putem cel mult începe), așa cum nu s-a putut construi capitalismul (epoca industrială) cu iobagi. Dar a face față uman noilor cerințe, a ridica masa de elevi la nivelul atins altădată doar de elite înseamnă a pune în față didacticii și a școlii sarcini dramatice căci dramă este ceea ce se petrece în învățământul contemporan din țările avansate, de aceea sunt obligate ele să suporte reforme în câteva decenii câte n-au

suportat în secole de existență. Poate că Ușinski a avut dreptate când a vorbit de nevoia unui Newton al pedagogiei pentru a face față unor cerințe noi pe care le bănuia deosebit de dure în viitor și la fel antropologii din seria lui M. Mead, care s-au referit la întoarcerea spre "vârstele mici", căci la nivelul lor se pun bazele celor mai profunde dezvoltări intelectuale. De aceea, spre clasele mici își îndreaptă atenția, în mod esențial, modernizarea și, cu ea, pe scena didactică a viitorului își face apariția institutorul. Nu, nu mai ajung clasele liceale obișnuite pentru pregătirea învățătorului de mâine și nici numele nu i se mai potrivește, sarcinile cu

DIALOG cu studenții

● Ce vă doriți în noul an de învățământ?
 ● Dana Jitaru, anul III, Facultatea de Limbi Străine, Engleză-Franceză: Cred că n-ar strica mai multă seriozitate în activitatea școlară din partea tuturor colegilor, seriozitatea însemnând că trebuie să lucrăm mai mult pentru însușirea limbilor străine alese, să ne îmbunătățim frecvența la cursuri și seminarii. Depinde și de străduința noastră să dovedim că nu este justificată diferența, asupra căreia se insistă uneori prea mult, între învățământul de stat și cel particular. Cred că un mare câștig asupra calității învățământului practicat la Universitatea "Spiru Haret" îl va reprezenta Campusul universitar despre al cărui proiect am aflat că este într-o fază înaintată. Pentru "sufletul" nostru dorim, ca trecând de perioada de organizare, să ne reluăm preocupările în cadrul cenanclului "Orfeu", inaugurat anul trecut. Sperăm ca pentru ajunul Crăciunului și Anului Nou să pregătim o întâlnire care să fie pe placul tuturor participanților.
 ● După ce am aflat că Facultatea de Limbi Străine are și o secție de Japonéză, să vorbim despre studiul limbii arabe, sau mai ales al limbii române?
 ● Kheir-Eddein Makrouk, anul III, Arabă-Engleză: Am colegi buni, mă ajută să-mi dezvolt vocabularul de Limba română, dar doresc să subliniez că întregul corp profesoral al Facultății de Limbi Străine este foarte atașat de noi și ne sprijină din tot sufletul. Câteva cuvinte în plus se cuvine să spunem despre doamnele profesore Angela Ion, decanul Facultății, și Teodora Cristea. Așa cum v-au spus și ceilalți colegi, doamna decan este foarte apropiată de noi, toți, și poate acestui fapt îi datorează continuarea studiilor unii dintre noi care au fost tentați să le abandoneze

care se confruntă absolvenții vor fi din ce în ce mai mari și pregătirea trebuie să țină seama de acest lucru. A fost meritul Universității "Spiru Haret" de a fi sesizat importanța problemei în planul ei general, dar și în cel particular, căci slăbirea nivelului de pregătire a elevilor la nivelul claselor primare este o tristă realitate (la sate în primul rând) a școlii românești de după 1989. Începutul a fost făcut. S-au pus bazele unei pregătiri mai largi pentru absolvenții Colegiilor în ideea rezolvării a trei sarcini diferite: modernizarea alertă a învățământului la clasele mici, predarea la un nivel superior al unor obiecte de învățământ prin specializarea în predarea desenului, educației fizice, muzicii și limbilor străine și completarea golului mare de cadre didactice calificate apărut după 1989.

Ce bine ar fi fost dacă lucrurile acestea ar fi fost înțelese de cine trebuia și la timp. S-ar fi ușurat problemele privind spațiul de școlarizare, fricțiunile cu cei care n-au luat startul la timp și nici nu sunt dispuși să accepte situația, neclaritățile legate de acreditare etc. Dar, la urma urmelor, ar fi fost și ciudat ca totul să meargă strună de la început. Căci Colegiile pedagogice nu sunt o fantazie a economiei de piață, ci o mare problemă a modernizării învățământului românesc și acest lucru ne obligă, chiar și pe noi cei de la Colegiu să ne luăm sarcinile în serios începând chiar cu prima zi, cu prima oră de curs.

la un moment dat. La secția noastră suntem șase studenți, dar cunosc și faptul că în anii mai mici, numărul studenților a crescut. Important, nu?
 ● Ce experiență ați acumulat în activitatea universitară?
 ● Mariana Bălan, anul III, Engleză-Franceză: În cazul nostru, cred că găsirea unor modalități adecvate de însușire cât mai corectă a limbilor străine ne-a prilejuit și o experiență intelectuală. Frecventarea cursurilor și seminariilor este ideală pentru succesul acestor strădani, pentru că dacă nu a prins destul obiceiul de a exercita discutând între noi, la activitățile didactice trebuie să o facem. În plus, sunt în acord cu colegii mei care au relevat că sub multiple influențe - literatura de slabă factură și presa care neglijează limba română - chiar în vorbirea limbii noastre unii dintre noi, mă refer la categoria noastră în genere, nu stăpânim un limbaj prea elevat, curat, strecurându-se destule formulări improprii sau expresii de argou. Deci, studiind științific două limbi străine trebuie să ajungem să stăpânim și să promovăm limba română nepoluată de elemente care o subminează și o urătesc.
 ● După doi ani de studii, sunteți convinși că opțiunea pentru această Facultate și această Universitate este cea mai bună?
 ● Lorencz Istvan, anul III, Engleză-Franceză: Nu știu dacă unii studenți regretă că și-au ales această facultate; eu nu sunt dintre aceia. Cred că are dreptate colega noastră Dana Jitaru spunând că depinde și de noi să ne simțim bine în facultate unde, prin muncă și seriozitate, fiecare poate contribui la creșterea prestigiului instituției de învățământ pe care o frecventăm. Depinde și de noi estomparea treptată a senzației de diferență între învățământul de stat și cel particular, afișată ostenta-

tiv de colegii noștri "de la stat". Am spus senzație, pentru că dacă ne gândim la asigurarea unor condiții esențiale - cadre didactice de înaltă competență, existența unei baze materiale optime pentru începutul de drum la care ne aflăm - această diferență nu există. Mai mult, am fost preveniți încă odată și la acest debut de an, că facultatea nu este nici pe departe ușoară, lucru de care ne-am convins în cei doi ani parcurși, că intră cine dorește, dar o absolvă cine poate, cine se străduiește să facă față exigențelor.

● Cum vi s-a părut anul I? Ce așteptați de la următorul?

● Ruxandra Dumitrescu, anul II, Facultatea de Marketing și Comerț Exterior: Sincer? La început mi s-a părut greu. Întrerusesem mai demult școala, am lucrat ca educatoare, dar m-am și străduit să mă pregătesc pentru facultate. Apăruseră deci noi exigențe, de nivel universitar, era vorba și de acomodarea cu profesorii și noii colegi. Treptat m-am obișnuit, am intrat în ritm și acum pot să spun că îmi place ce fac.

La aceasta a contribuit poate și interesul ce ni l-au stărnit mai ales unele cursuri și seminarii, dintre care aș menționa pe cele de Marketing, Economie mondială, Matematică. Eu, ca și colegii mei de altfel, am resimțit pozitiv preocupările existente în facultate și la profesorii noștri de a ne asigura cursuri tipărite și o bibliografie pe care am putut s-o parcurgem datorită Bibliotecii existente în clădirea facultății, precum și la sediul Universității. În acest an am aflat că vom beneficia de un laborator de informatică bine dotat chiar acolo unde ne desfășurăm activitatea. Așteptăm cu multă plăcere prima săptămână de practică studentescă - între 11 și 17 octombrie a.c. - la Târgul Internațional București. Sunt convinsă că reușita noastră, prestigiul în afirmare al facultății noastre depind în bună măsură și de interesul manifestat de noi pentru învățatură. Cred că nici nu este ceva mai important acum pentru orice student.

■ Georgeta RUJĂ

CRITICĂ tânără, dar și înțeleaptă

Am citit nenumărate cronici muzicale apărute în ultimii trei ani și jumătate, atât în "Actualitatea Muzicală", cât și în alte reviste culturale, semnate de tineri studenți sau proaspeți absolvenți de Conservator, toți de fapt începători în cunoașterea din exterior a actului de creație sau de interpretare. Spun din exterior, căci ei nu sunt nici interpreți, nici creatori, nici pedagogi, ci sunt specialiști în a critica ceva ce ei nu practică, deci nu știu cum se face acel ceva. Atunci când gândurile lor erau așternute cu elanul fiiresc al tinereții, cu gafele inerente de comportament public, ce țin de lipsa de experiență (deși o educație aleasă primită în familie i-ar fi îndepărtat uneori de exprimări jignitoare), le-am citit cu plăcere și amuzament. Dar când i-am văzut agresivi, intoleranți, atotștiutori, când ei abia învăț să cânte într-un cor la patru voci, când învață abecedarul muzical, când nu au susținut zeci de recitaluri, când încă nu-i acoperă povara cârților și simfonilor scrise și totuși au așternut cuvinte grele la adresa unor valoroși creatori sau interpreți români, m-am mâhnit și am simțit un gust amar.

Mă întreb pur și simplu, cum poate să știe exact un tânăr student ce a făcut pentru cultura românească și pentru demnitatea noastră națională un maestru, sau o persoană mai mare ca vârstă, care a trudit zeci de ani în domeniul lui?

Mă întreb, de unde a știut cine a fost străja latinității noastre și cine s-a zbușuit cu istorii invadatoare pe pământul nostru sfânt? După cum se comportă acești tineri, cred că au aflat exact pe dos.

Abia au apărut de doi, trei ani în sala de concert și ne jignesc cu o nonșalanță stupefiantă, încercând să demoleze tot ce s-a făcut bun în România și laudând tot ce este anticultural și antiromânesc. Îmi amintesc că generația noastră de compozitori, care ne aflăm acum la vârsta maturității, nu am adresat cuvinte de ocară nici unui înaintaș al culturii române, iar când am luat condeiul presei, nu am jignit pe nimeni, chiar dacă unele cronici erau mai puțin laudative. Îmi vine în minte, la întâmplare, un articol apărut într-un cotidian, în care o tânără studentă afirmă cu aplomb că Mihai Moldovan și Liviu Glodeanu nu au inspirație. Dacă ea, cu mintea neocaptă a unui copil nu îi înțelege, nu se poate exprima că cei doi nu au inspirație. Și este adevărat că nici unii maturi nu

vor ostentativ să înțeleagă substanța acestor doi compozitori geniali, care au dăruit folclorul ardelenesc cu miga-la cu care Brâncuși a sculptat "Pasărea măiastră". Personal, m-am simțit profund jignit de jignirea adusă acestor doi mari compozitori patrioți ai noștri. Oare lucrările lui Moldovan "Scoarțe", "Buciume și fluierași", "Cântece străbune", "Tulnice" etc., sau opera "Zamolxe" și oratoriul "Un pământ numit România" de Liviu Glodeanu nu reprezintă sufletul și spiritul națiunii române? Dar țara în care trăim noi nu se cheamă România? Atunci de ce atâta ură și batjocură la adresa valorilor naționale?

În schimb, acești tineri zgomotoși și anticulturari au adus osanale dumnezeiești multor "artiști" străini, total necunoscuți, care poate nici în țările lor nu au avut atâtea laude.

Aceeași agresivitate am simțit-o și în emisiunile Radio, unde muzica cultă și melodioasă a fost bruscat înlocuită cu urlete ritmate și antiumane. Dacă aceste răstălmăcirii culturale le aparțin lor, atunci lucrurile se pot limpezii, pentru a nu mai trăi în această confuzie totală a valorilor, iar dacă sunt idei ale unor "maestri" din umbră, atunci vorba proverbului românesc: "spune-mi cu cine te înfrățești, ca să-ți spun cine-mi ești". Oricum, sper ca și în domeniul criticii muzicale să se așeze o ierarhie valorică reală, căci așa cum a început să se încetățenească proba concursului pentru ocuparea oricărui post (probă în care candidatul este obligat să aducă dovezi cu cărți, compoziții, manuale școlare, premii naționale și internaționale), tot așa și cel care ne critică ar trebui să facă înainte de toate dovada că este specialist în domeniul pe care îl critică. Altfel, cui folosește cerneala și hârtia consumată?

Departa de mine gândul de a asimila tinerii studiosi, talenți și care într-adevăr vor realiza în continuare ceva pozitiv pentru cultura românească și universală, cu câțiva zgomotoși, care încă neavând licența luată, dau "certificate de valoare" unor creatori și interpreți consacrați, pe baza unor criterii prestabilite de persoane total străine de spiritualitatea noastră latină.

■ Liana ALEXANDRA

Mihai Viteazul, la 43 de ani; gravură de Aegidius Sadeler, pe când voievodul român se afla la curtea împărătească de la Praga, în ianuarie - februarie 1601. Este cel mai reușit portret al lui Mihai, din multe câte există. (ESE)

MIHAI VITEAZUL - O MARE PERSONALITATE EUROPEANĂ

Aniversăm patru secole de la afirmarea pe scena vieții politice românești și europene a unuia dintre cei mai străluciți domnitori români, Mihai Vodă, fiind, după aprecierea lui Mihail Kogălniceanu, "cel mai mare om al secolului său", al cărui nume, datorită trăsăturilor și capacității sale, dovedite din plin în cei opt ani de domnie, a fost împodobit de cronicarii și învățații vremii cu atribute care-l situau alături de marii comandanți de oști și de popoare din epocă și din toate timpurile.

La figura-i măreață, înaltă, puternică și deosebit de frumoasă, cu înfățișarea impunătoare și privirea pătrunzătoare, care impresionau pe oricine, se adaugă excepționalele sale calități de geniu militar și mare conducător de oști, profund gânditor și fin analist al realităților interne și externe, abil om politic și diplomat, al cărui scop principal a fost "să pună capăt suferințelor a toată românimea și să unească pe toți românii din fosta Dacie într-un corp național" - după aprecierea lui Alexandru Papiu Ilarian - domn, care manifestându-și dragostea neîmurmurată pentru țară, s-a sacrificat neprecupețit pentru afirmarea prestigiului ei, a înfăptuit, în condiții deosebit de vitrege pentru poporul său, cele mai înalte aspirații de unitate a tuturor țărilor românești și deplină independență statală. Prin aceste istorice împliniri, Mihai a realizat totodată și un scut puternic pentru întreaga lume creștină europeană, amenințată de pericolul otoman. Pentru toate aceste cuceriri istorice, ca și pentru însușirile și faptele lui neasemuite, Mihai Vodă este considerat un simbol strălucit al unității naționale a poporului român, un adevărat erou național, fiind răsplătit cu atributul de "Viteazul", singurul domn român căruia i s-a dat acest supranume, căci "Mihai a interesat omenirea, și atras la sine recunoștința veacurilor și s-a alăturat în rândul bărbăților celor mari".

Cu virtuțile de "Erou", "Viteaz",

400
de ani
de la
urcarea
pe tronul
ȚĂRII
ROMÂNEȘTI

"Înțelept", "Mare" îl prezintă pe domnul valah, Mihai, și cronicarii europeni, distingându-l de toate capetele princiare, de regii și împărații din epoca sa. În comparație "cu contemporanii săi, cu principii cu care soarta l-a adus în contact - aprecia istoricul german Teutschlander - Mihai a fost un erou, un uriaș între pitici". Într-adevăr, dintre toate capetele încoronate europene - Henric al IV-lea al Franței, Rudolf al II-lea al Germaniei, Filip al II-lea al Spaniei, Sigismund al III-lea al Poloniei, Carol al IX-lea al Suediei, Mahomed al III-lea al Imperiului otoman, Boris Godunov al Rusiei, fără să amintim de Elisabeta a Angliei, viteazul domn Mihai a fost singurul care a luptat ca ostaș în rândurile armatei sale, înfruntând direct, cu bărbăție, sulțile și loviturile dușmanilor.

De aceea, măreața personalitate și acțiunile militare, îndeosebi, ale domnitorului român au fost îndeaproape urmărite, elogiuate la modul

superlativ de cronicarii ai timpului, care au remarcat virtuțile lui de mare strateg. "Dacă a fost vreodată un principe în lume demn de glorie pentru acțiuni eroice - se sublinia într-un articol din ziarul "Avvisi" din Roma, în anul 1600 - acesta este signor Mihai, principele Valahiei"; iar într-o altă relatare apărută tot într-o publicație de la Roma în anul 1600, referitoare la aceleași fapte eroice ale Voievodului Mihai se remarcă: "Un atât de mare principe creștin merită să fie cinstit printre cei mai mărinimoși, mai puternici, mai viteji și mai înțelepți".

Consemnând victoriile răsunătoare de la Călugăreni și Giurgiu din anul 1595 asupra armatelor otomane, cronicile otomane ale timpului relatau despre marea umilire la care a fost supus unul dintre cei mai mari comandanți de oști ai Imperiului otoman: "Mihai în văzul lui Sinan Pașa - căci despre acesta este vorba - a distrus cetatea Giurgiului și a luat toate tunurile și munițiile... pricinuid atâta pagubă musulmanilor încât așa ceva nu s-a auzit în nici un secol"; "O asemenea retragere dezastruoasă și înfrângerea turcilor - conchidea unul din cronicarii otomani - n-a mai fost pomenită de istorie".

Ambasadorul Angliei la Constantinopol, Edward Barton înștiința, cu profundă admirație, guvernul englez de la Londra, despre aceleași victorii ale domnitorului român: "Este un lucru de mare laudă, de nemaipomenită faimă, ca ceea ce atâtia împărați și regi n-au putut să înfăptuiască vreodată, un Mihai, cel mai din urmă și cel mai sărac dintre domnitori, să izbutească a o face zdrobind ostirea sultanului". Iar cronicarul ungar Szamosközy sublinia la rândul-i "marea îndrăzneală și curajul lui Mihai de a fi mers numai cu oastea sa asupra lui Sinan Pașa".

Strălucitele victorii militare ale lui Mihai au creat mari neliniști la Constantinopol. Sultanul Mahomed al III-lea, îngrijorat de acțiunile viguroase ale lui Mihai, scria tătarilor - după cum dezvăluie cronicarul ungar Illésházy, îndemnându-i să ocupe Țara Româ-

nească pentru ca astfel să-l pedepsească pe "blestematul Voievod Mihai". Aceiași sentiment de teamă și îngrijorare se detașează și din lucrarea Istoria generală a turcilor, apărută la Londra în anul 1603: "Sultanul s-a temut de el (de Mihai - n.n.) chiar în palatul său de la Constantinopol mai mult decât toți ceilalți comandanți ai împăratului" Rudolf al II-lea. Simțind puternicele lovituri date de către Mihai Imperiului otoman, nu-i întâmplător că unele cronicile otomane îi alătură numelui lui Mihai numeroase epitete defăimătoare ca: "Mihai arogantul", "Mihai răufăcătorul" etc.

Admirând dăruirea de sine a lui Mihai în bătălia de la Călugăreni, generalul secuilor Albert Király, trimis în ajutorul lui Mihai din partea principelui Transilvaniei, Sigismund, acesta îi scria: "Întrucât privește pe Mihai Voievod trebuie să-i dau toată lauda, căci este un viteaz și minunat ostaș, precum a dovedit-o cu mâna și cu fapta nu în «aparență», ci cu toată râvna pentru cauza creștinătății".

Traversarea Carpaților de către armata română, condusă de Mihai Vodă, pentru eliberarea Transilvaniei - unde, așa cum preciza cronicarul ungar Szamosközy, românii de aici erau "încurajați de încredere că au un domn din neamul lor" - este comparată de același cronicar, ca și de alți cronicari, cu trecerea Alpilor de către Hanibal; iar reunirea Munteniei, Transilvaniei și Moldovei într-un singur stat românesc este asemănată de unii scriitori ai timpului cu faptele eroilor Iliadei, Hector și Achile, și ale lui Alexandru cel Mare.

Istorici străini remarcă consecvența lui Mihai Vodă în înfăptuirea planurilor sale. "Deosebită importanță a lui Mihai Viteazul în istoria Principatelor române - preciza istoricul N. Boretki - Bergfeld - constă în faptul că el nu a urmărit numai să înlăture jugul turcesc de pe grumazul poporului său, restituindu-i astfel independența politică, ci a vrut să pună pe un teren real ideea unității naționale și a unității statale", care existau dintru început în concepția sa politică. "Mihai Viteazul - aprecia același istoric - era partizan convins al unității naționale române. Căci toate evenimentele în curs i se păreau neînsemnate în comparație cu acel țel mareț spre care năzua el fără istov - Mihai tot mai spera să-și realizeze visul - formarea regatului român unitar, alcătuit din cele trei țări românești". Acest țel "fusese ultima RATIO al întregii lui domnii".

Victoriile asupra otomanilor au semnalizat, totodată, și apărarea creștinătății europene și istoricele sale înfăptuiri, după cum remarcă George Brancovici, "cu vitejie vrednică ocărâmur, au lăsat puterea neamului românesc și cu fericire... a stăpânit cele trei țări românești, adică Ardealul, Moldova și Țara Muntenească", ceea ce i-a adus, pe bună dreptate, faimă nu numai națională, dar și europeană. "Numele voievodului câștigă prin aceasta o mărime și o celebritate neînchipuite, care îl răspândi peste toată fața pământului, încât toată lumea era plină de acest nume, nemaîndoindu-se de mărimea lui nici turcii, nici tătarii, cari toți tremurau de puterea armelor lui. Doar din cauză mai de aproape, Mihai era în mare stimă la popoarele creștine, care cu plăcere și aplauze, comentau faptele și virtuțile lui".

Mari pictori și sculptori ai vremii, ca Sadeler, Franz Franken ș.a. s-au grăbit a-i face portretul lui Mihai, solicitați de diverse curți și cancelarii regiști și împărătești. Astfel, Sadeler realizează, gravat în aramă, unul din cele mai frumoase portrete ale marelui Voievod Mihai. Relevantă pentru demnitatea eroului și pentru admirația cu care era privit, este inscripția în limba latină așezată în jurul portretului: "Mihai, Voievodul Țării Românești, strălucitor în norocire și în nenorocire și virtuos în amândouă. În etate de 43 de ani". Sub cadrul imaginii, pictorul a adăugat, totodată, și versurile dedicate viteazului voievod

român: "Stimă marelui lui Christ, maiestatea imperatorului, republica creștină și concordia bisericii sub marele pontifice, încât pentru binele public nu-și cruță nici ființa sa; porcede înainte fără temere, chiar și dacă s-ar împotrivi toate puterile iadului, prin faptele sale întrece plâsmuirile poetice".

Dimensiunea realizărilor istorice ale lui Mihai Vodă Viteazul este relevantă și de faptul că marelui voievod a izbutit să dea contur material "planului dacic" de refacere, de reunire a Țărilor Românești - cum unite au fost ele pe vremea lui Burebista și Decebal - într-o singură țară, centralizată și de deplină independentă. Mihai Viteazul însă nu a unificat pentru prima dată aceste țări, idee care se vehiculează și astăzi, din păcate, în istoriografia noastră, la Radio și Televiziune, idee eronată care nu numai că șterge cu buretele apartenența la istoria poporului român a secolelor de existență a Daciei străbune - ca stat centralizat și independent, cu peste 2060 de ani în urmă, stat al strămoșilor noștri autohtoni, care îngloba Muntenia, Transilvania și Moldova, cât și multe alte teritorii vecine - dar și rupe continuitatea multimilenară a poporului român pe aceste meleaguri. În acest fel, se neagă tocmai ceea ce marele istoric Nicolae Iorga susținea: "Este vorba de un popor care prin strămoșii săi își are rădăcini de patru ori milenare". Noi, românii - după cum se știe - suntem unul dintre cele mai vechi popoare din Europa.

De altfel, numeroși istorici străini au recunoscut că Voievodul Mihai refăcea unitatea Țărilor Românești. Spre exemplu, istoricul Richard Knolles aprecia: "Transilvania, Țara Românească și Moldova au fost acum (sub Mihai Vodă Viteazul - n.n.) încă odată unită". La rândul său, J. Vaillant preciza: "Stăpânind cele trei principate, Mihai era destul de dotat cu acel geniu civilizator care știa să păstreze posesiunile, pentru a constitui un regat, vechea Dacie întreagă". Iar orientalistul francez Leon Louis Lucien de Rosny idolatriza chiar înfăptuirile lui Mihai, scriind: "El (Mihai) reușește să reunească sub sceptrul său toată populația din vechea Dacie și să domnească simultan peste Valahia, Moldova și Transilvania".

Toate acestea dovedesc că domnitorul român, având conștiința deosebit de trează a unității poporului român în întreg spațiul carpa-to-dunăreano-pontic al vechii Dacie a strămoșilor noștri autohtoni, a refăcut politic unitatea acestuia, după "pohta" ce a poftit: "Unirea Transilvaniei și a Moldovei cu Țara Românească", putându-se intitula astfel: "Io Mihai Voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată țara Moldovei". Pentru semnificația istorică a înfăptuirilor lui Mihai Vodă Viteazul, în anul 1804, istoricul german Iohann Chr. Engel cerea contemporanilor săi să "semene flori pe mormântul acestui domn român care prezintă un interes universal. El a ajutat să apere restul Europei de barbaria otomană", adăugând că domnia lui, "dacă ar fi durat mai mult, ar fi îmbunătățit în mod inevitabil soarta țărilor situate în regiunea Dunării de Jos".

Consolidarea acestui stat românesc unificat, din toate punctele de vedere, pe care domnia lui Mihai o realizase prin măsurile luate în domeniile administrativ, social-politic, cultural și religios, a fost întreruptă însă brutal de politica de forță și dictat a marilor puteri vecine, care nu vedeau cu ochi buni ființarea unui stat românesc centralizat și independent. Trădătorii l-au asasinat mișelește pe Viteazul domn român. Dar înfăptuirile lui au rămas puternic gravate în conștiința tuturor românilor ca o deviză: Se poate refăce Dacia! Încercați și luptați! Și românii patrioți au luptat cu strășnicie și au ieșit biruitori, realizând, în 1918, România Mare pe pământul vechii Dacie, înfăptuind statul național unitar român.

■ Dr. Augustin DEAC

CONGRESUL ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI FORȚA CONȘTIINȚEI DE NEAM

Pentru câteva zile (8-10 octombrie a.c.), Băile Herculane, frumoasa stațiune de pe Valea Cernei, decanul de vârstă al balneologiei românești, au fost gazda unei emoționante și impresionante manifestări - Congresul spiritualității românești.

Beneficiind de prezența unor înalte personalități politice și culturale - miniștri, parlamentari, academicieni, mitropoliți, prefecți, scriitori - Congresul a reunit peste 300 de reprezentanți ai românilor din 16 țări europene, din Canada și îndepărtata China, transformându-se într-un adevărat forum al românilor de pretutindeni.

În plenul Congresului și în cadrul celor patru secțiuni de lucru, în numeroasele discuții, frații noștri de peste hotare și-au spus părerea, realitățile cu care se confruntă, greutățile mari pe care trebuie să le depășească pentru a supraviețui. Domnul Ion Ungureanu, ministrul culturii din Republica Moldova, a adus în discuție actualitatea spuselor lui Petre Țuța: "Ne încapătânăm să fim români". Preotul Moise Ioneș, vicarul Bisericii Ortodoxe Române din Voivodina, s-a referit pe larg la rolul bisericii în păstrarea identității naționale, la importanța deosebită a legăturilor cu "Țara-Mamă". Știați că în Lituania trăiesc peste patru mii de români? Despre soarta lor și a celorlalți câteva mii de români din Țările Baltice a vorbit cu emoție Jica Melnic Jalakeniciene, președinta Societății pentru cultură română "Dacia" din Lituania, care a insistat asupra importanței deosebite a imaginii României în lume.

"Suntem un popor de peste 33 milioane de suflete care trăiesc în România și în aproape 100 de țări de pe toate continentele" - spunea domnul Victor Crăciun, președintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni. Domnia sa a adus noi date nu numai despre faptul că suntem "o țară înconjurată de români", dar și despre așezarea românilor în cele mai diferite colțuri ale lumii: Noua Zeelandă - 2000; Brazilia - 1500; Africa de Sud - 3000; Australia - 18 000. În pofida numeroaselor greutăți, românii își păstrează credința strămoșască; numărul comunităților religioase depășește cifra de

500, iar cel al parohiilor propriu-zise se ridică la 300. Știați că în lume, în cadrul comunităților românești apar peste 600 de ziare, reviste și alte publicații care mențin vie flacăra culturii și spiritualității românești? S-a vorbit mult și pe drept despre eforturile depuse pentru predarea în limba română, pentru folosirea studiourilor de radio și televiziune și a altor mijloace de comunicație în masă.

Congresul s-a transformat într-un larg și util schimb de idei și păreri; s-a vorbit de la suflet la suflet despre trecut, prezent și mai ales despre viitor. S-au stabilit legături între diferite comunități și s-au legat strânse prietenii. Din discuțiile purtate s-a detașat pregnant întrebarea: ce trebuie să facem, cum să ne ajutăm pentru a viețui în mileniul trei? Solidaritatea de neam, care ne-a călăuzit de-a lungul istoriei, ne dă garanția că românii, răspândiți pe toate meridianele globului, vor dăinui cât lumea.

Reuniunea de la Herculane s-a finalizat cu o serie de hotărâri de o deosebită importanță pentru largirea colaborării dintre românii din lumea întreagă. Aprins viață a una din ideile exprimate de Nicolae Iorga încă la începutul secolului nostru. S-a constituit Societatea Comunităților Spirituale Românești în cadrul căreia va funcționa Universitatea "Mihai Eminescu" cu două filiale, la Herculane și Neptun. Un comitet de acțiune, avându-l în frunte pe domnul Adrian Năstase, președintele Camerei Deputaților, a fost însărcinat cu pregătirea celui de-al doilea Congres al românilor de pretutindeni care va avea loc în primăvara anului viitor. În emoționantele clipe ale despărțirii nu s-a spus "Adio", ci "La revedere în 1994".

În exclusivitate pentru "OPINIA NAȚIONALĂ"

Ion Ungureanu, ministrul culturii din Republica Moldova:

"Este bine și semnificativ faptul că acest Congres al românilor, din această parte a continentului, are loc în zilele primirii României în Consiliul Europei. Amendamentele care au fost ridicate în procesul primirii României ar trebui să fie impuse mai ales altor țări unde situația minorităților, mai concret a românilor, este foarte grea. Existența noastră

de milenii nu ne dă dreptul să ne considerăm "învingși în istorie". Să ne încercăm de energie unul de la altul și atunci vom fi împreună, vom învinge toate greutățile pe care istoria ni le-a pus și ni le pune în față. Trebuie să alegem direcțiile principale, trebuie să cucerim redută după redută și atunci vom fi din nou împreună. Să câștigăm în mod pașnic și inteligent bătălia pentru romanitate. Sper să particip și la celelalte congrese ale spiritualității românești. Important este cum vom acționa în viitor pentru unitatea românilor de pretutindeni".

Dr. Damaschin Moise, medic la Spitalul din Vârșeț (Iugoslavia):

"Pentru mine Congresul spiritualității românești de la Herculane este o împlinire sufletească. Mă simt foarte bine și sunt optimist că noi românii de peste hotare vom dăinui în mileniul trei și în milenii următoare. Suntem mulțumiți și bucuroși că statul român, opinia publică din România a început să se intereseze mai mult de soarta noastră. Deși situația din Iugoslavia este grea, comunitățile de români își păstrează cu sfinte obiceiurile și datinile străbune. În această strădanie a noastră avem nevoie de sprijinul moral și material a celor din țară. Sunt pentru permanentizarea acestor reuniuni ale românilor de pretutindeni. Ele ne vor ajuta să fim mai uniți și mai tari".

Vasile Levițchi, scriitor, codirector al revistei "Mihai Eminescu", Ucraina:

"Sunt bucovinean, născut la Ca-

răcin, pe malurile Siretului. Ideea Congresului spiritualității românești a fost un ideal care s-a împlinit și sperăm să dăinuie în continuare. Sunt impresionat de ce aud aici, unde românii veniți din diferite țări, se desținuiesc și se încurajează. Este încredincios că ne cunoaștem mai bine; aceasta ne dă tăria de a rezista, de a ne păstra limba și obiceiurile. În Bucovina trebuie să ducem o adevărată bătălie pentru a contracara acțiunea de desnaționalizare a românilor, pentru a ne menține drepturile minime care ne-au mai rămas. Avem nevoie de mai multă publicitate în legătură cu soarta bucovinenilor, de un număr mai mare de cărți și reviste în care să se trateze istoria românilor din afara actualilor hotare. Trebuie să dăm riposta cuvenită celor care încearcă să ne falsifice istoria".

■ Traian CARACIUC

STATUL ROMÂN, stat național unitar

(Continuare din pag.1)

Pornind de la realitățile concrete de după Marea Unire, Constituția din 1923 prevedea: "Regatul României este un stat național, unitar și indivizibil"; acest text a fost preluat și în legea fundamentală din februarie 1938.

În perioada interbelică, condiția esențială pentru acceptarea înființării și funcționării unei organizații politice era respectarea Constituției României. De aceea, liderii politici ai Partidului Maghiar nu au avut curajul de a se pronunța deschis împotriva Constituției și au recurs la formule alambicate, evitând să-și declare adevăratul act istoric de la 1 Decembrie 1918. Sesizând acest aspect, Nicolae Titulescu se adresa astfel președintelui Partidului Maghiar în ședința Adunării Deputaților din decembrie 1935: "Dumneavoastră veniți aici cu limbajul meșteșugit al celor care au ținut în robie poporul român, cu limbajul măsurat, cu limbajul care nu păcătuiește nimic ca formă, pe care însă dacă l-aș cerceta de aproape aș găsi în el venin și otrăvă".

Din păcate, unii oameni politici, inclusiv Carol al II-lea, au crezut că mergând pe calea concesiilor, acor-

dând minorităților anumite privilegii - prin încălcarea Constituției țării - vor determina pe liderii comunității maghiare să-și exprime loialitatea față de statul român. A fost o gravă iluzie, deoarece aceștia au folosit privilegiile pentru a-și amplifica acțiunile anti-românești, revizioniste. În urma dictatului de la Viena din 30 august 1940, liderii comunității maghiare au fost imediat plasați pe funcții, contribuind efectiv la masacrarea populației românești din nord-estul Transilvaniei cedat Ungariei.

Cunoscând aceste date și învățăminte ale istoriei, am rămas uluit când, la începutul lunii septembrie 1993, am vizionat emisiunea în limba maghiară transmisă de Televiziunea Română în care s-a prezentat imaginea "întrării triumfale" a lui Miklós Horthy în Cluj în exclamațiile maghiarilor. Și atunci în minte mi-au apărut două întrebări: 1) Actualii lideri ai U.D.M.R. (pentru că emisiunea respectivă este girată de această formațiune) continuă politica vechiului Partid Maghiar care a săpat cu răvnă la temelii statului național unitar român? 2) Așteaptă ei un nou Horthy care să intre triumfal în capitala Transilvaniei?

Trebuie să se înțeleagă că vremurile s-au schimbat. Trăim o nouă epocă a securității europene și a colaborării dintre popoare.

AGRICULTURA- șansa revigorării economice

(Continuare din pag.1)

- Și atunci, ce le lipsește pentru un export substanțial?

- Managerii. Pentru a deveni un exportator competitiv, trebuie mai întâi să fii informat, să știi cine și ce solicită, la ce preț ș.a.m.d. Or, la noi lipsește informația managerială și, deci, lipsește capacitatea de prospectare a piețelor. De aceea, exportul românesc este acum oarecum haotic. Arabii vin la noi și cumpără berbecuți, în loc ca noi să-i exportăm după toate legile comerțului internațional. De ce este nevoie de acești intermediari care prin acțiunea lor ne diminuează prețul de vânzare? La fel stau lucrurile și cu brânzeturile. Noi avem unități competitive în producerea cașcavalului, dar piața românească a fost invadată de produse daneze, olandeze ș.a.m.d. Asta și pentru că liberalizarea, greșit înțeleasă, s-a făcut fără nici un fel de planificare. De asemenea, lipsesc centrele de colectare a laptelui, plus că plata produselor agricole se face cu mare întârziere, ceea ce, în condițiile inflației, defavorizează pe producător.

- Factorii noștri de putere pun aproape integral deficiențele exportului agricol românesc pe seama producțiilor anuale de cereale; care apreciați a fi limita minimă a acestor producții în vederea unui export reprezentativ?

- Potențialul de producție cerealică, în zona de sud a țării și în condiții normale, este de 3 000 kg/ha. Când se folosesc îngrășăminte și se irigă, producțiile pot ajunge la

4 500 - 5 000 kg grâu la ha. și dublu la porumb boabe. Dacă din cele 3,2 milioane hectare, amenajate în sistem irigat, s-ar cultiva anual 1 milion de hectare în sistem irigat, la o producție medie de 5 000 kg, s-ar asigura întregul consum intern. Dar dacă am cultiva toate cele trei milioane de hectare, în sistem irigat, cu cereale sau echivalenți în cereale, atunci producția ar atinge 15 milioane tone, ceea ce depășește de trei ori necesarul intern. Această depășire poate fi destinată exportului.

- Dar, oare, numai cerealele putem exporta? Piața mondială înregistră o cerere crescută de plante tehnice, de semințe selecționate, de legume și fructe etc. Cum ne putem adapta acestor cerințe?

- Într-adevăr, putem exporta cu preponderență semințe sau produse de ulei de floarea soarelui. Avem o mare piață în țările arabe, pentru că aici nu se consumă grăsimi animale. Totodată, putem exporta sămânță hibridă de floarea soarelui care este foarte căutată pe piața externă. În plus, grâul, ca și porumbul rămân produse cu loc sigur la export. În schimb, la fructe nu suntem foarte competitivi pentru că ne concurează italienii. Dar putem fi competitivi pe piața occidentală, mai ales în sezonul rece, la produsele de seră (tomate, salată etc.). Avem aproape 3 000 ha. de sere încălzite sau semiîncălzite care au lucrat bine cândva. Acum s-au dereglat, dar încă mai pot fi puse pe linia de plutire. În privința vinurilor roșii suntem competitivi cu francezii. Așa am reușit să introducăm pe piața americană Pinot noir care este foarte

căutat. Trebuie să perseverăm în toate aceste direcții. Și să nu neglijăm faptul că cel mai bine merg la export produsele superior prelucrate. Iată, deci, tot atâtea motive pentru care exporturile agricole se cer efectuate de specialiști.

- Specialiști în științe economice sau în științe agricole?

- Și în unele, și în altele. Specialistul în agronomie trebuie să aibă și o temeinică pregătire economică. Lui i se cere să fie producător de calitate și economist de prestigiu, care să cunoască bine cerințele pieții, să știe să încheie contracte economice pe termen lung, pentru că exporturile nu se fac de pe o zi pe alta, ci reclamă o seamă de preliminari bine concepute și corelate între ele. Cunoștințele de industrializare a produselor se cade să ocupe un loc de mai mare însemnătate în pregătirea specialiștilor. De asemenea, este nevoie să se accentueze asupra computerizării. E nevoie de bănci de date, de întreaga informație necesară pentru a ști cum să folosești optim capitalul. Apoi trebuie să fii avizat asupra creditelor. Nu există comerț fără credite, iar sistemele de creditare se cer bine stăpânite pentru că, altminteri, băncile te jupoale astăzi. Un singur exemplu: Banca Agricolă la bani de la Banca Națională sau de la CEC cu dobândă de 15 la sută și-i oferă drept credite cu dobândă de 60 la sută. Ce treabă este aceasta? Pe cine înșelăm? Exportul agricol necesită credite cu dobândă rațională, scop în care se cer readuse în actualitate băncile populare de odinioară. Ele sunt necesare cel puțin pentru a concura Banca Agricolă care, fiind singură, a devenit o instituție cămătară. Deci, specialistul în agricultură trebuie să aibă un orizont larg și să stăpânească toate aceste probleme.

- Așadar, exporturile să se facă de unități specializate sau numai de persoane specializate?

- Exporturile agricole trebuie să fie făcute de unități specializate în care să lucreze persoane specializate.

- Vă mulțumesc.

PUNCTE DE VEDERE LEGEA CULTELOR ACUM!

Evenimentele din decembrie '89 au provocat schimbări radicale în structurile și funcționalitatea tuturor subsistemelor societății, au dus la crearea unui nou mediu societal, total diferit față de cel existent în perioada anterioară. În acest context, credințioșii, comunitățile religioase, indiferenții sau cei nedecisi din punct de vedere religios, societatea s-au raportat într-o manieră nouă față de religie și biserică. Subiecții sociali, individuali sau colectivi, și-au făcut cunoscute, direct și "la lumina zilei", nevoile și aspirațiile religioase; au elaborat și s-au implicat în implementarea unor proiecte spirituale și organizaționale religioase, s-au antrenat în mod public în activitatea de descriere și delimitare a conținutului comenzii sociale față de religie și biserică.

Căderea obstacolelor juridice și administrative, sporirea posibilităților de extindere a spațiului de manifestare a agenților vieții religioase (bisericele, cultele, asociațiile și organizațiile religioase) au permis inițierea unui proces de îmbogățire și diversificare a vieții religioase. A avut loc o adevărată avalanșă de inițiativă, experimentelor, implicărilor, angajărilor și expresiilor în toate palierele și formele de existență și manifestare ale religiei. Viața religioasă a cunoscut și cunoaște cele mai vii și mai accentuate forme de manifestare. Imensa sete și dorință a oamenilor de a recupera și de a-și reface dimensiunea spirituală, religioasă a vieții lor, îndeosebi a formelor externe și publice de manifestare, a dus la crearea premiselor necesare inițierii unor trăiri și experimente religioase caracterizate prin creativitate și originalitate. Este adevărat că lipsa unor principii și reguli religioase și juridice, care să fie acceptate de majoritatea clericilor și cetățenilor a dus la producerea unor fenomene anomice și la dizarmonii. Înălțurarea acestora se putea face prin adoptarea unor noi norme și principii juridice și administrative, dar și religioase, acceptate de majoritatea clericilor și credințioșilor. Acest proces a început, dar încă nu s-a terminat.

În acest context, exponenții ai cultelor religioase, unii intelectuali laici s-au antrenat într-un amplu proces de dezbateri a problematicei vieții și libertății religioase care s-a soldat cu formularea a numeroase aprecieri și propuneri referitoare la prevederile Constituției României privind libertatea religioasă, autonomia cultelor religioase față de stat, salarizarea integrală a clericilor de către stat și la multe altele.

Dezbateri acestor probleme și soluții juridice și politice propuse de clerici se caracterizează printr-o mare diversitate de puncte de vedere, multe din ele fiind contradictorii sau chiar opuse unele altora. Așa, spre exemplu, unii clerici cer ca frecventarea orelor de religie în învățământul public să fie obligatorie, iar alții clerici se opun introducerii acestor ore în învățământul public, sugerând ca educația religioasă a copiilor și tinerilor să se realizeze în familie și în biserici. Un alt exemplu: preoții din parohiile mai mici cer ca statul să asigure salarizarea integrală a clericilor, iar preoții din parohiile mai bogate cer numai o contribuție de la stat.

Punctele de vedere ale clericilor sunt profund marcate de experiența vieții religioase din România anilor 1945-1989. Absolutizându-se atitudinea statului comunist față de religie se consideră că orice alt tip de stat, în mod obligatoriu, ar fi tentat să se raporteze la religie într-un mod asemănător. Multe din soluțiile propuse de clerici pentru rezolvarea problemelor enumerate sunt puternic marcate de experiența comunistă a relațiilor stat-biserică și au în vedere mai mult delimitarea față de trecut și nu raportarea la nevoile prezentului și ale viitorului și la cerințele specifice față de religie ale societății democratice românești.

În contextul relațiilor stat-societate-biserică, o serie de personalități culturale, științifice și politice a participat la dezbaterile problemelor organizării și activității cultelor și asociațiilor religioase. Din păcate, opinii și punctele de vedere ale unora dintre aceștia nu au constituit un dialog cu teologii, ci au

fost fie un monolog, fie o simplă susținere mecanică a punctelor de vedere ale teologilor. Unii laici, neavând lecturile și cunoștințele necesare referitoare la ampla și complexă problemă a fenomenului religios au dat dovadă de mult amatorism și au introdus în dezbateri elemente ideologice și politice care au dus la accentuarea confuziei și dezorientării teoretice și practice în acest important domeniu de activitate.

În majoritatea țărilor democratice există o literatură de specialitate laică privind problematica libertății religioase. În România încă nu există o asemenea literatură. Formularea unor puncte de vedere teoretice și practice privind libertatea religioasă nu poate constitui rezultatul unui amatorism, acest demers presupune ca autorii lui să posede o cultură de specialitate privind problematica fenomenului și libertății religioase. Desigur, așa ceva nu se poate cere liderilor politici sau demnitarilor cu atribuții în acest domeniu de activitate, dar este de presupus și de așteptat ca experții, consilierii și referenții de specialitate cu atribuții în domeniul libertății religioase, specialiștii laici în studierea fenomenului religios să aducă o contribuție importantă la dezbaterile problematicei libertății religioase, la fundamentarea teoretică a actelor normative referitoare la viața și libertatea religioasă.

În toate societățile democratice, autoritățile politice, forțele laice și opinia publică și-au formulat propria concepție referitoare la problemele vieții religioase și prin discuții și dialog cu reprezentanții agenților vieții religioase au ajuns la puncte de vedere comune sau separate pe care le-au propus guvernelor sau parlamentelor pentru dezbateri și legiferare. Din păcate, după decembrie '89 vocea autorităților publice românești, a opiniei naționale, în aceste probleme s-a auzit destul de anemic, iar în unele cazuri de loc. După adoptarea Constituției, în problemele enumerate mai sus au intervenit o serie de clarificări principiale. Există deja unele prevederi care permit depășirea dezorientărilor și care impun punerea de acord a compartimentului agenților vieții religioase cu prevederile legii fundamentale a țării. Totuși, discuțiile nu s-au încheiat. O serie de laici și clerici consideră că prevederile Constituției referitoare la viața religioasă nu sunt democratice, ar fi marcate de un spirit nefavorabil creștinismului, de o concepție neocomunistă referitoare la religie. Evident, aceste dezbateri se vor intensifica cu prilejul discuțiilor și adoptării Legii cultelor și a altor acte normative referitoare la viața religioasă.

În elaborarea regimului juridic al agenților vieții religioase, în dezbaterile problematicei vieții și libertății religioase trebuie să ținem seama nu numai de experiența românească anterioară anului 1948, de specificul istoric, social, cultural, național și religios al poporului român, ci și de exigențele actuale ale credințioșilor față de religie, de cerințele documentelor internaționale pentru promovarea drepturilor și libertăților religioase, de prevederile actelor normative și de experiența țărilor cu îndelungate tradiții democratice în domeniul vieții și libertății religioase.

Aceste considerente vor permite desprinderea unor concluzii și învățăminte privind libertatea religioasă și relațiile stat-biserică în condițiile democrației și folosirea acestora de către legiuitorii, forțele laice și religioase din România în vederea elaborării regimului juridic al agenților vieții religioase din țara noastră. Toate aceste cunoștințe vor folosi aprecierii perfecționărilor legislative și administrative în domeniul vieții religioase care vor trebui realizate de statul român pentru alinierea și în acest domeniu de activitate la nivelul standardelor europene. Astfel, experiența dintr-o serie de state occidentale demonstrează că dreptul statului de a cunoaște și susține organizarea și activitatea agenților vieții religioase, respectându-se autonomia acestora, nu constituie un obstacol în calea asigurării unei depline libertăți religioase și nici nu împiedică bisericile să-și joace rolul în societate, conform propriei lor voințe și capacități. În

Foto: Dinu Lazăr

PUȚINE CERTITUDINI, MULTE ÎNDOIELI

Astăzi sunt destule motive să ne întrebăm în ce măsură mai e actual Descartes care nu ezita a zice: Dubito, ergo cogito? Se vor găsi, desigur, și optimiști și pesimiști în a răspunde acestei legitime întrebări. Oricum, astăzi sunt puține sub dubiu teorii, practici, metodologii. Cad sau se urmărește deliberat a cădea sub semnul îndoielii filosofii, doctrine, orientări, concepții care numai cu puțin timp în urmă făceau vogă în epocă. Așa s-a întâmplat cu conservatorismul, liberalismul, social-democratismul, democristianismul, marxismul, ca să nu mai prelungim posibila serie de exemplificări.

"Seisme" politice de mari proporții depășesc de câteva ori pe cele ale naturii, mișcările telurice reprezentând niște neputincioși "copii de minge" pe lângă mișcările politice, juridice, economice, sociale, naționale, religioase etc. Guvernele se schimbă în multe regiuni și țări ale lumii cu o frecvență mai mare decât anotimpurile. Partidele politice, în anumite spații socio-politice, s-au dublat sau s-au triplat ca număr și, cu sau fără voie, și-au pierdut pe drum filosofiele, doctrinele, platformele. Denumirile, clasice ori mai puțin clasice, întemeiate sau căutate, vizează uneori o cvasiindistinție. Centrele de greutate: stânga, dreapta, centru, centru-dreapta, centru-stânga se intersectează nu de puține ori până la identificare.

De pe anumite poziții teoretice sau mai puțin teoretice, se neagă teoria sau teoriile cu privire la stat, din antichitatea grecească și până în prezent, teoria sau teoriile revoluției sau revoluțiilor sociale. Sunt aprig controversate concepția și concepțiile despre națiune, suveranitate, independență, se alungă, se pismuiesc, se exagerează, adeseori indistinct, orientările și filosofiele politice naționale și implicite, naționalismele, indiferent de semnificațiile lor istoric-diferite. În astfel de încheiate perioade, de îndoieli mai multe și certitudini mai puține, crește doza de scepticism, de relativism și subiectivism și în știință și în politică, și în teorie și în practică.

Dacă numai cu 3-4 decenii în urmă se acredita un anumit idilism tehnic, astăzi se încearcă parcă a se acre-

dită mai degrabă un idilism politic, social, juridic, moral. În ciuda multor cuceriri teoretice, practice, metodologice, conceptuale ce aparțin ultimelor secole nu putem să nu menționăm că nici ele nu au păstrat un echilibru sau o echidistanță între aspectul teoretic, fundamental, filosofic și empirismul și pragmatismul ce mai mult s-au contrapus decât s-au completat. Acest labirint, și de esență și de nuanță, determină numeroși doctrinari contemporani să reclame imperios o neostenită luptă pentru clarificări, pentru delimitări, pentru o revigorare teoretică, pentru un triumf al adevărului.

Dintr-o carte mică în proporții, mare în semnificații, intitulată Anchetă despre ideile contemporane (Ed. Humanitas, București, 1991), aparținând lui Jean-Marie Domenach ne-am permite să reținem câteva idei, aprecieri, constatări, ce ni se par semnificative, printre care: raportul dintre oameni și idei s-a schimbat; chiar și ultima dintre marile ideologii ale secolului al XIX-lea, marxismul, își pierde forța mobilizatoare; să te prevalezi de o doctrină, să proclami o convingere ideologică este de-acum desuet, aproape nepoliticos; ideile interesează... dar ele nu mai sunt o chestiune de viață și de moarte; liberalul binecunoscut, pluralistul conciliant, etnologul blazat sunt totuși de preferat dogmaticilor cu scut și coif de dinaintea de război, ideologilor anchetatori de după război. "Intelectualul însuși - consideră Domenach - seamănă din ce în ce mai puțin cu modelul propus de Malraux: ceea ce îi orientează și-i determină viața nu mai este o idee, ci controlul și promovarea ideilor, fără deosebire: toleranță, libertate de gândire și expresie, drepturile omului - o reînnoire în secolul al XVIII-lea, cu mai puțin spirit - din păcate! - și mai puțin stil" (pagina 142).

Nota de relativism pe care o semnalăm mai sus se regăsește și în notațiile teoreticianului francez. Căci, notează el, "nu există nici adevărat, nici fals, nu există decât puncte de vedere la fel de valabile, nu există decât culturi la fel de respectabile" (pagina 143).

Domenach regretă timpurile când

această privință sunt deosebit de semnificative cazurile Elveției, Germaniei, Austriei, Greciei și țărilor nordice etc. Cei mai mulți specialiști consideră că un rol important în asigurarea libertății religioase îl joacă atitudinea organelor de stat față de valorile religiei și ale credinței, situarea statului pe o poziție de neutralitate și echidistanță față de toți agenții vieții religioase, aplicarea de către stat, în domeniul libertății religioase, a principiului egalității și nediscriminării. Caracterul experiențelor occidentale ale relațiilor stat-biserică diferă esențial în funcție de realizarea sau nu a separării bisericii față de stat și a statului de biserică. Separarea statului față de biserică înseamnă o mai mare autonomie în organizarea și funcționarea acestora, dar oferă mai puține posibilități legale pentru participarea agenților vieții religioase la sprijinirea funcționării subsistemelor societății. În țările în care nu s-a realizat separarea bisericilor față de stat, se garantează o mai redusă autonomie a acestora. De regulă, aceste state, în anumite condiții, asigură salarizarea clericilor și constituirea celorlalte fonduri necesare funcționării instituțiilor religioase.

Atât în țările în care s-a realizat separarea bisericilor de stat, cât și în cele în care nu s-a instituit acest principiu se asigură o largă libertate religioasă.

Devine din ce în ce mai evident că elaborarea unei Legi a cultelor se constituie într-o problemă de maximă importanță pentru instaurarea statului de drept, pentru consolidarea democrației în România.

■ Dr. Ilie Fonta

un Pascal, Rousseau sau Sartre duceau lupta în domeniul teoretic, prima lor preocupare fiind aceea de a-și convinge cititorii. El observă cu un nedismulat regret că astăzi "dorința de a convinge se transformă ușor în dorința de a domina" (pagina 144). Printre realitățile cele mai îngrijorătoare, autorul reține: neglijarea rolului doctrinarului, care nu mai merge înaintea politicianului; faptul că banii trag la bani și puterea la putere; că fiecare dintre marile gândiri contemporane se închid în sine și se feresc să facă vreă afirmație în probleme de etică și de politică; că gânditorii noștri (cei de astăzi - n.n.), în loc să vorbească despre realitate, vorbesc despre cei care vorbesc despre realitate; că, astăzi, educația este neglijată; că tot astăzi se abuzează mult de "logocentrism"; că în explorare în general nu se caută a se transgresa logica identitară; că prea multe viziuni aberante au luat naștere din explorări științifice premature etc., etc.

Păstrând o anume echidistanță față de cunoscuți specialiști precum J. Derrida, Prigogine, Girard, Teilhard de Chardin, Maurice Clavel, Lévi Strauss, Domenach formulează două concluzii de mare rezonanță științifică și relevanță teoretică sau două cerințe metodologice importante și anume: "Să căutăm în <<găurile negre>>, în <<spin>> sau în virtuțile cosmice răspunsurile la întrebările legate de ceea ce este omul, de devenirea sa, de ceea ce trebuie să facă pentru a intra așa cum se cuvine în secolul al XXI-lea, înseamnă să ignorăm în continuare datoria noastră de a medita până la capăt, filosofic, la situația noastră" (pagina 153). Și o a doua constatare, consecutivă de fapt celei precedente: "Numai omul va răspunde pentru om, căci el este în cele din urmă stăpânul analogiei în acest univers despre care ar vrea atât de mult să fie sigur că a fost fabricat pentru el" (pagina 153).

Direct sau indirect, politologii, sociologii, juriștii sunt chemați a încerca răspunsuri, fie și parțiale, la aceste aspecte esențiale pentru evoluția lumii.

■ Prof. dr. Marin VOICULESCU

"DEMOCRAȚIA RĂMÂNE UN VIS..."

- Interviu cu profesorul francez de origine română DENIS BUICAN, PARIS, 1993 -

Numele ilustre ale românilor deveniți cetățeni francezi sunt, astăzi, tot mai puține. Cei doi mari de la Paris - Emil Cioran și Elvira Popesco - sunt în vârstă și, din păcate, foarte bolnavi. Marea artistă n-a mai ieșit de mult, iar Emil Cioran lipsește deja în chip neliniștitor de la celebrele lui plimbări prin "Jardin du Luxembourg", singurul loc unde accepta de regulă întâlniri. Este, deci, o bucurie să poți constata că o figură nouă, românească, intră în competiția europeană și mondială, făcându-ne cinste. Numele conaționalului nostru - DENIS BUICAN. Singurul nume de român înscris în ultimii ani în "Grand Larousse Universel", cu mențiunea "historien français d'origine roumaine". "S-a impus în Franța, scrie Larousse, ca un mare specialist în istoria geneticii și-a evoluționismului", Denis Buican fiind creatorul teoriei sinergice a evoluționismului, înscrisă și ea în marile tratate, celebrul dicționar lăudându-i totodată pregătirea pluridisciplinară ca "istoric, filozof, și politolog".

L-am vizitat pe profesorul DENIS BUICAN - apreciat în mediile pariziene ca dascăl "au plus haut échelon de la première classe" - la locuința sa de lângă Garre d'Austerlitz, unde, o după amiază întreagă, am pus pe tabla de șah a ideilor problema - problemelor epocii noastre și îndeosebi a României - progresul în condițiile democrației.

- Domnule profesor, încep interviul meu cu un semn de mirare: am aflat de la ambasada că, dintre cei aproximativ vreo 70 000 de români care locuiesc în Franța, doar 2 600 s-au prezentat la alegerile din 1990 și chiar mai puțin în 1992! Ce vă spune dumneavoastră acest dezinteres al românilor "francezi" față de România?

- Poate nu este bine zis "față de România", ci "față de politică", în general. Pentru că, după cum bine știți, în Franța și în alte țări occidentale de multe ori foarte mulți alegători nu se prezintă la urne. Cauza? Demagogia politică! În comunism era o dictatură piramidală totalitară, care aducea cu sine și o demagogie dictatorială. În timp ce în Occident este un fel de demagogie polițistă oligarhică și plutocratică. Deci, tot o demagogie: demagogia politică. Sau, cum numeam acest fenomen în unele din cărțile mele, în franțuzește, poliți-chiens și police-chiens, "câini polițiști" și "câini politici". Ei bine, demagogia aceasta politică scârbește, dezgustă pe mulți, cu deosebire pe cei mai buni, de politică. Probabil de aceasta sunt așa de puțini alegători. Nu cred că este un dezinteres față de țara românească, ci un dezinteres față de o politică ce, peste tot, se înfățișează ca demagogică. Se promite mult și nu se respectă aproape nimic. Nu numai în România, dar și peste tot în Occident alegerile seamănă cu cele descrise în "Scrisoarea pierdută" a lui Caragiale....

- Se vorbește mult în țară despre o mare dezbinare a românilor din Franța. Aici, la Paris, mi s-a răspuns la această afirmație că "românii de peste hotare nu sunt în nici un caz mai dezbinați decât cei din țară". Care este opinia dumneavoastră de specialist în științe sociale și politice?

- Cred că aveți dreptate că românii din Paris nu sunt mai dezbinați decât cei din România. Trebuie mers la fenomen: orice emigrație care trăiește în marginea socială are tendința să se

dezbine încă și mai mult decât în țara unde populația respectivă este majoritară. Însă, pe lângă păcatele intrinseci ale emigrației românești sau ale unor indivizi aparținând acesteia, cred că o vină poartă și serviciile speciale din Est și din Vest, înainte serviciile speciale sovietice - KGB-ul -, cele românești - securitatea -, dar și serviciile speciale occidentale - CIA, serviciile speciale și poliția franceză, engleză etc. Din ce pricină? Fiindcă, din păcate, și în demagogia occidentală s-au ridicat de multe ori ca paiele pe ape turburi, multe gunoale. Mai ales în serviciile speciale și de poliție. Deci, cum sunt destul de jos ca natură și cultură, acești polițiști nu-și dau seama ce efect poate avea dezbinarea unei populații și așa cum își dădeau seama în România, înainte de comuniști, unii adevărați boieri. Aici nu este vorba doar de boieri de naștere, erau și "boieri proști" ori, cum spunea Alecsandri, <<boierii și căftăniții și la minte-nțeleniții>>. Însă erau unii care chiar se comportau la nivel "boieresc" sau, cum se zice în Franța ca "mari séniori". Ei bine, aceștia știau că dezbinându-și slugile și băgând intrigă între servitori nu făceau decât să-și dezbină casele și să audă calomniile. Ca și boierii proști de dinainte, din România, așa se comportă și unele servicii speciale occidentale, care bagă zăzani în diferitele emigrații, sperând să afle "adevărul". Des-pre spionaj etc. Dar află numai calomniile. Deci, cred că o vină a dezbinării emigrațiilor în Occident se datorează și acestor servicii speciale occidentale. De altfel, am publicat în ziarul "La Croix" un articol care se intitulează "Haute trahison" - înaltă trădare.

- Ne puteți sintetiza ideea dumneavoastră în acest domeniu?

- În analiza pe care o făceam în acest articol spuneam că dacă popoarele, națiunile sunt interesate ca, într-o mișcare pașnică, să se meargă înainte către o bună înțelegere universală, polițiile, în

schimb, serviciile speciale, armatele - din Est, din Vest, din Nord sau Sud - tocmai dimpotrivă, au interesul să bage zăzani între popoare și națiuni. De ce? Fiindcă numai în ape turburi pot să pescuiescă bugete mai mari. O pace universală ar scădea resursele armatelor. Dacă n-ar fi zăzani și intrigi și spionaj universal ce s-ar face serviciile speciale și de poliție? Iată de ce aceste servicii se comportă abuziv nu numai în fostele țări comuniste, ci chiar și în Europa Occidentală, chiar și în Franța. De altfel, eu v-aș sugera să traduceți în România o carte foarte interesantă, care este cartea președintelui Mitterrand - "Le Coup d'État permanent". Ea a fost publicată în 1964 și a fost reproducă recent. Președintele actual al Franței, care este și un jurist competent face o analiză a Constituției celei de a V-a Republici probând că executivul este foarte puternic, practic primul prim-ministru al președintelui fiind poliția și serviciile speciale.

- Cum vă explicați acest lucru, domnule profesor, mai ales gândindu-ne că avem de-a face cu o țară a marilor libertăți?

- Nicăierea, repet, nicăierea nu s-a ajuns la o adevărată democrație! Înainte în Est se spunea "democrație populară", termen care ascundea, în fapt, realitatea unei dictaturi piramidale, totalitare, comuniste. Ei bine, ce se spune în Occident despre democrația "à l'occidentale", nu este altceva decât ceea ce eu numesc o demagogie polițistă, oligarhică și plutocratică. Dar, chiar și această democrație, așa, imperfectă cum este, în realitate e foarte puțin răspândită în lume. Fiindcă de obicei în țările din Sud - Africa, America Latină, Asia sunt dictaturi directe. Nu este vorba nicidecum de o democrație. Acolo armata, poliția taie și spânzură. Dar chiar și în Europa Occidentală, la care s-ar putea adăuga Statele Unite, Canada, Australia nu există o asemenea democrație.

- Cum ați defini democrația, domnule profesor?

- O adevărată democrație poate fi definită prin: guvernarea poporului, de către popor, dar - atenție! - de către cei mai buni din popor. Deci, această calitate ar presupune o serie de filtre de selecție prealabile, la nivelul, de pildă, al partidelor, care ar oferi poporului o adevărată alegere. Știți că, înainte, în regimul comunist, pe

vremea partidului unic, circula o glumă: Dumnezeu a creat pe Adam și Eva, și i-a spus lui Adam: "Alegeți o nevastă!". Or, Adam nu putea să-și aleagă decât... partida unică. Ei bine, circula și acum, aici, în Occident, o anecdotă care zice că au loc alegeri "libere", "plurale", "multipartinice" etc. Francezii ironizează însă adevărata stare de lucruri printr-un inspirat joc de cuvinte spunând că pot alege între "putrezi", (corupți), și "corupți", alegerea fiind deci făcută între... unii corupți și alți corupți. De altfel, avem exemplul Italiei, avem exemplul a ceea ce se întâmplă și în Franța, iar dacă n-ar fi sisteme așa de centralizate ca în SUA, Anglia etc. probabil "cazul italian" ar fi cazul general al lumii occidentale. Adică dacă justiția ar fi cu adevărat liberă să curețe terenul de toate corupțiile și nu numai de cea economică, dar și de corupția polițistă, care există în Vest peste tot. O să vă mirați, poate, dar proxeneții, de pildă, nu cad din cer. Ei dau un procent mare de ajutoare serviciilor de poliție și comisarului din colț.

- Interesant, cum se vede lumea pe fereastra dv. de lângă Garre d'Austerlitz, domnule profesor...?

- Da, ca o corupție universală. Nu se respectă nici în Occident acest principiu al selecției oamenilor politici. Faptul că lui Mitterrand i se reproșează că și sub el Franța a rămas la fel, nu anulează cu nimic relevanța analizei. Cel mult s-ar putea vorbi despre demagogia oamenilor politici, inclusiv în Occident. Dar lumea, văzută de aici, îmi mai apare și sub alt aspect. Occidentul, în fapt, n-are în nici un fel dreptul să reproșeze țărilor din Est, inclusiv României, starea deplorabilă a democrației pe o lungă perioadă de timp. Această lipsă de democrație este rezultatul complicității vodca - coca-cola, despre care am mai vorbit - Rooswelt, Stalin, Churchill.

Iată de ce cred că democrație n-a existat niciodată cu adevărat. Poate doar în perioada lui Pericles, în Grecia antică, dar și atunci doar pentru o parte din populație, mulți fiind și atunci sclavi, meteci etc.

- Practic, ce ar trebui făcut, domnule profesor, spre a se ajunge la crearea condițiilor pentru o asemenea democrație?

- Să poată veni la conducere cei mai buni, din partea fiecărui partid.

- Domnule profesor, la noi, după 1989, când s-a creat așa numitul C.P.U.N., dar și acum după două alegeri, deziluzia poporului privind posibilitatea reală a alegerii "celor mai buni" este totală.

- Fiindcă se pune problema votului de masă. El nu este capabil să aleagă pe cei mai buni dacă nu sunt filtre de selecție anterioare.

Apoi, dacă nu este o separare reală a puterilor, așa cum vorbea Montesquieu, nu este posibilă funcționarea unei adevărate democrații. Ei, după cum vedeți, nici în Occident, nu numai în România, nu funcționează o adevărată separare a puterilor.

- Credeți că se va putea realiza, totuși, un asemenea ideal?

- Personal, rămân destul de sceptic și pentru viitor. De ce? Pentru că au apărut mijloace tehnice care fac, de pildă, să poată fi ascultată camera în care vorbim. Ele aparțin executivului. Executivul, peste tot, este demăsurat de puternic. De multe ori parlamentul nu este decât o cameră de înregistrare a legilor pe care guvernul le propune, dar care, chiar votate, de regulă, se aplică prin "decrete" date de executiv, multe putând schimba aproape total caracterul lor. Denaturarea este perfect posibilă. Apoi, peste tot se spune cu ipocrizie că justiția este "independentă". Nu este adevărat! Nicăierea justiției nu este independentă. În America, judecătorii sunt dependenți de demagogia locală, în Franța sunt dependenți de statul central, Comisia Centrală a Magistraturii fiind coafată de președinte. Te poți manifesta ca judecător independent, dar riscându-ți cariera. Aceasta este o dependență politică. Dar mai există și o dependență polițistă a judecătorului. Poliția judiciară ține în Franța - ca să dau un exemplu - nu de Justiție, ci de Ministerul de Interne, deci tot de executiv. Pe ce judecă un magistrat dacă probele - și în Franța și Anglia etc. - sunt aranjate? Magistratul este, mai peste tot, la dispoziția unei calomnii polițiste.

Iată de ce spun că nu există nicăieri o adevărată democrație.

- Cum resimțiți democrația în Occident, domnule profesor?

- Ca și în Est. Acolo eram suspectat fiindcă eram anticomunist, iar aici sunt suspectat fiindcă nu aparțin nici unui serviciu secret. Mai ales prin articolele mele supăr. Nu România eternă, nu Franța eternă ci pe poliți-chiens și police-chiens. Am vrut, la vremea respectivă, să iau atitudine contra cărților lui Michel P. Hammel, despre Ceaușescu. Ce spuneți că marea gazetă unde autorul lucrează și acum în Comitetul de direcție n-a vrut să mi le publice? Nu s-a vrut să se audă adevărul. Eu, care în Est am fost victima regimului comunist, care mi-am văzut tatăl mort în pușcărie și toate bunurile familiei confiscate, am ajuns o victimă și în regimul capitalist. Aceeași neîncredere este peste tot. Și în Occident ceea ce interesează sunt numai cozile de topor.

■ Eugen FLORESCU

REVISTA

OPINIA
națională

TIPOGRAFIA **FED**

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Nicoleta ANGHEL

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon 675.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Măine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficiile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Căta-logul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr.1, sect. 1 București - România.